

ТАЁҚНИНГ
учинчи учи қаерда?

Келинг, чиройли гаплар ва терроризм шаънига тавқи лаънатлар ёғдиришдан, Ватан хоинлари деб ҳукм чиқариш каби умумий гапларни четга суриб, террорчиларни вужудга келтираётган, террор дарахтининг илдизини сугораётган омиллари таҳлил қилиб кўрайлик.

⇒ 5-бет

НИҲОННИ СЕВИБ ҚОЛДИК...МИ?

Миллионлаб мурғак қалбларнинг, беғубор нигоҳларини хиёнаткор Ниҳончаларга, Амирчаларга тикиб қўйган, синглиси, ота-онаси, акасининг қисматини бировнинг хотини муҳаббати йўлида зулматга тикиб юборган Камолчаларнинг ҳаётини ибрат ўлароқ томошабинлар қалбига муҳраётган телеканал раҳбариятининг келажакдан, ҳеч бўлмаса, ўз фарзандларидан умидлари бордир!!!

⇒ 6-бет

ҚУРЪОН БАЙРАМИ
ЗОМИНДАН БОШЛАНДИ

Барча ўзгача интиқлик билан кутган катта шодиёна 15 январь куни Зомин туманидаги "Маърифатли" масжидида бошланди. Эрта тонгдан Жиззах, Самарқанд ва Сирдарё вилоятларидан эркак аёл, ёшу қари Қуръони каримга сомеъ бўлишни ният қилиб келаверди.

⇒ 8-бет

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ
ХИТОЙ ЭЛЧИСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2018 йил 16 январь куни мамлакатимиздаги дипломатик миссиясини якунлаётган Хитой Халқ Республикасининг Фавкуллода ва мухтор элчиси Сунь Лицзени қабул қилди.

Давлатимиз раҳбари меҳмонни кутлар экан, Хитой элчисининг фаолияти самарали бўлгани ҳамда мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳар томонлама стратегик шерикликни ривожлантириш ва мустақамлашга катта ҳисса қўшганини чуқур мамнуният билан қайд этди.

2017 йил май ойида ХХРга амалга оширилган олий даражадаги ташриф ва икки давлат раҳбарлари эришган келишувлар Ўзбекистон – Хитой ҳамкорлигини сифат жиҳатидан янги bosқичга кўтариш ва уни аниқ мазмун билан бойитиш имконини бергани таъкидланди.

Турли даражадаги алоқалар, жумладан, парламентлар ва минтакалараро муносабатлар фаоллашди. Томонлар бир-бирини халқаро ва минтакавий ташкилотлар доирасида ҳам қўллаб-қувватламоқда.

Ўзаро савдо ҳажми изчил ортиб бормоқда. 2017 йил якунларига қўра, товар айирбошлаш ҳажми 4,5 миллиард долларга етган. Гидроэнергетика ва нефть-газ тармоғи, транспорт инфратузилмасини модернизация қилиш, иқтисодиётнинг турли тармоқларида юқори технологияли ишлаб чиқариш корхоналари барпо этиш соҳаларида йирик сармоявий лойиҳалар амалга оширилмоқда.

Мухим минтакавий транспорт йўлаклари – «Ўзбекистон – Қирғизистон – Хитой» автомобиль ва темир йўллари ривожлантириш бўйича ҳамкорликдаги ишлар бошлаб юборилган.

Маданий-гуманитар, илмий ва таълим соҳаларидаги алмашинувлар кенгаймоқда.

Ўз навбатида, Хитой элчиси Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевга самимий қабул учун чуқур миннатдорлик билдириб, ХХР Равси Си Цзиньпиннинг саломи ва эзгу тилаklarини етказди.

Дипломат Хитой Ўзаро муносабатларга муҳим аҳамият қаратаётгани, Ўзбекистон билан ҳар томонлама ҳамкорликни янада кенгайтириш ва мустақамлаш тарафдори эканини алоҳида таъкидлади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Хитой элчисининг ҳар томонлама стратегик шериклик муносабатларини мустақамлашга қўшган улкан ҳиссасини инобатга олиб, Сунь Лицзегга Ватанимизнинг юксак давлат мукофоти – «Дўстлик» орденини топширди.

Элчи Сунь Лицзе давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевга унинг фаолиятини юксак баҳолагани ва «Дўстлик» ордени билан мукофотлагани, шунингдек, Ўзбекистонда Хитой дипломатик миссияси фаолиятига берилаётган ҳар томонлама қўмак учун самимий миннатдорлик билдирди.

Ўзбекистон Республикаси ва Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги кўп қиррали ва Ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришда бундан бундан ҳам фаол иштирок этиш максатида эканини таъкидлади.

Тақдирлаш маросимида, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Вазирлар Маҳкамаси, вазирлик ва идоралар раҳбарлари иштирок этди.

ЎЗА

► 2018 ЙИЛ — ФАОЛ ТАДБИРКОРЛИК, ИННОВАЦИОН ҒОЯЛАР ВА
ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ҚўЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЙИЛИ

ИХТИРОЧИ АЁЛЛАР ТАНЛОВИ

Наманганда "Ўзбекистон аёлларининг 100 энг яхши инновацион лойиҳаси" кўрик-танловининг вилоят bosқичи бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси қопидаги «Ўзбекистон ихтирочи аёллари» уюшмаси томонидан ўтказилган тадбирда хотин-қизларнинг ижтимоий мавқеи ва фаоллигини янада ошириш, аёллар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш, жумладан,

уларнинг янги инновацион ғоялар, технологиялар борасидаги ташаббусларини рўёбга чиқаришга қўмаклашишга алоҳида эътибор қаратилаётгани таъкидланди.

— Танловдан кўзда тутилган мақсад ҳам илм-фан ва ишлаб чиқариш интеграцияси

доирасида фаолият юритаётган тадбиркор ва олимпиада хотин-қизларининг иланишларини рағбатлантиришдир, — дейди вилоят хотин-қизлар қўмитаси қопидаги «Ихтирочи аёллар» уюшмаси раиси, Наманган давлат университетининг докторанти Азиза Турғунбоева. — Бугун танловга тақдим этилган инновацион лойиҳалар, келажакдаги аҳамиятидан қатъи назар, юртимиз хотин-қизлари ўрта

сида илм-фан ва тадбиркорлик йўналишида фаоллик ортиб бораётганини кўрсатмоқда.

Танловда зиёли, тадбиркор, хунарманд ва илмий иш устида ишлаётган аёллар, олий ўқув юртида таҳсил олаётган талаба-қизлар, 35 ёшгача ва ундан катта ёшдаги хотин-қизлар тиббиёт, таълим, спорт, илм-фан йўналишидан тортиб, мактабгача таълим, тадбиркорлик, кишлоқ хўжалигини ри

вожлантириш, миллий хунармандчилик, туризм ва ижтимоий масалаларни қамраб олган турли йўналишлар бўйича 20 га яқин мавзудаги янги инновацион лойиҳаларни намойиш этди.

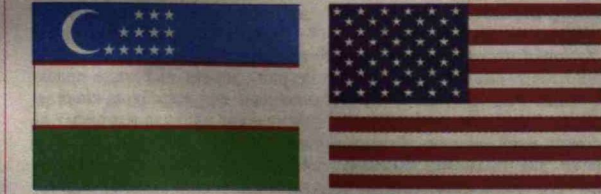
Таъкидлаш жоизки, аксарият номинациялар бўйича тақдим этилган лойиҳаларнинг барчаси ўзининг иқтисодий ва ижтимоий аҳамияти билан диққатга сазовордир. Масалан, манзарали гуллар қасалликларига қарши курашиш чораларидан тортиб, жамиятнинг руҳий ва ахлоқий соғломлаштиришда креатив ёндашув, ёшларни оилага тайёрлашда психологик ёндашув, хунармандчилик туризмни ривожлантириш ва педагогик йўналишлар сингари ўнлаб соҳалар истикболга доир ихтироларни қамраб олган.

— Қанд жўҳори поясидадан фруктоза сиропи ва концентратларини олиш технологияси бўйича инновацион лойиҳам билан қатнашдим, — дейди Наманган муҳандислик технология институтининг кишлоқ хўжалик махсулотларини сақлаш ва дастлабки ишлаш технологияси кафедраси ассистенти Шоира Содиқова. — Бунда қанд жўҳори поясидадан 35 фоизгача фруктоза сиропини олиш мумкин. Мазкур сироп асосида тайёрланган консерва — қандли диабет хасталигини даволашда импорт ўрнини босадиган махсулот тайёрлаш имконини беради. Қанд жўҳори етиштириш рентабеллиги 29 фоизгача кўтарилиши лойиҳанинг иқтисодий самарадорлигидан далолат.

Ғолиблар танловнинг мамлакат bosқичига йўллама олдди.

Акрамжон САТТОРОВ,
ЎЗА мухбири

ПАМЕЛА СПРАТЛЕН:

Халқаро экспертлар, сиёсатшунослар ва таҳлилчилар Ўзбекистонда кечаётган ўзгаришларни диққат билан кузатмоқда, амалга оширилаётган ислохотларга юқори баҳо бермоқда.

Америка Қўшма Штатларининг Ўзбекистондаги Фавкуллода ва мухтор элчиси Памела Спратленнинг "Америка овози" телерадиоси мухбири Навбахор Имомовага берган интервьюсида ҳам бу ўзифодасини топди.

Қуйида ушбу суҳбат баёни эътиборингизга ҳавола этилмоқда.

Ўзбекистонда иш бошлаганимга уч йил бўлди, деди Памела Спратлен. 2015 йил 27 январда Президент Ислам Каримовга ишонч ёрлиғи топширилган. Ўша давр билан таққослаганда, ҳозирги Ўзбекистон ғайратга тўла. Ўзгариш учун хоҳиш қили. Ўзбекистоннинг дунёдаги ўрнини мустақамлаш ва уни ривожлантириш бўйича самимий ва очик муҳокама кетмоқда. Жуда ҳаяжонли, қувончли давр.

Шавкат Мирзиёев етакчи сифатида қўллаб-қувватлаш мақсадалар ечимни томон жонбозлик қилмоқда. Ўзбекистон Президенти 2016 йилнинг сентябрида

сўзлаган нутқида янгича қўшничилик сиёсати ҳақида гапириб, Ўзбекистон қўшни давлатлар билан алоқани мустақамлашди, деган эди.

Бу тезда амалга оширилди, Президент аввал Туркманистонга, кейин Қозғоғистон ва бошқа давлатларга борди. Бу Марказий Осиё билан ишлаб келаётган томонлар учун жуда қувончли. Минтақа катта потенциалга эга деб келганимиз ва энди бунини минтақанинг ўзи исботлашга ҳаракат қилмоқда. Ҳамма умидга тўла.

Ўзбекистон қўшни Афғонистон билан ҳам ҳамкорликни ривожлантира бошлади. Афғонистон Президенти Ашраф Ғани

ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ
ЎЗ ДАВЛАТИНИ ЯНГИЧА ЙЎЛДАН ОЛИБ БОРМОҚДА

Ўзбекистонда жуда яхши кутиб олинди. Мен Президентларнинг расмий қабул маросимида қатнашиш шарафига муассар бўлдим. Ажойиб ришталар. Президент Ашраф Ғани Бухорога ҳам борди ва унга Бухоро давлат университетининг фахрий доктори унвони берилди.

Ўзбекистоннинг Марказий Осиё давлатлари, қозғоғистон, Афғонистон билан алоқаларини кузатсангиз, 2015 йилга қараганда ер билан осмонча фарқни кўрасиз.

АҚШ элчиси Президентимиз фаолиятининг ўзига хос жиҳатлари, мамлакатимиздаги ислохотлар ҳақида ўз фикрларини билдирди.

Президент Шавкат Мирзиёев жуда очик одам, назаримда. Раҳбарликка келиши биланок бу кўзга ташланди. Одамлар билан яқиндан очик мулоқот қилишни хошлайди, сизни кунт билан тинглайди. Гаплашадиган сиз томон етилади. Шавкат Мирзиёев АҚШ Президенти маслаҳатчиси ўринбосари, Миллий хавфсизлик кенгашининг Жанубий ва Марказий Осиё бўйича катта директори Лиза Кёртис билан учрашганида ҳам шундай мулоқот қилди.

Президент Шавкат Мирзиёев кўп жиҳатдан ташки дунёга ёпиқ бўлган давлатнинг ҳамма

учун очик эканини кўрсатмоқда. Шу маънода Мирзиёевни ўз давлатини янгича йўлдан олиб боришга тайёр раҳбар, деб ҳисоблаймиз.

Шавкат Мирзиёевнинг раҳбарликка танланиши пухта, чуқур мулоҳазали бир қарор бўлди. Халқаро ҳамжамиятда ҳеч ким Ислам Каримов ўрнига шу одам келадиган, деб кутмаган эди. Шу маънода Шавкат Мирзиёев ҳаммани, жумладан, мени ҳам жуда кўп жиҳатдан хайрон қолдирган ва хайрон қолдиради. У одамлар билан ишлашни хошлайди, ҳамжиҳатлик тарафдори. Президент лавозимига келганидан бери давлат ва халқни яқинлаштириш ҳаракатида. Барча даражадаги раҳбарларга халқ манфаатларини ўйлаб, у билан мулоқот қилинг, деб уқирмоқда. Бундай ёндашувни одамлар, назаримда, кутмаган эди.

Унинг бошлаган ишлари самара бера бошлади. Бир нарсга ойдай равшан: у давлат органлари зотин бўлишини хошлайди, аксинча, давлат органлари халққа хизмат қилсин, дейди.

Ҳукумат тизимида эски даврдан қолган тажрибали одамлар ҳам бор. Аммо иқтисодий ёш раҳбарлар қўлчиликни ташкил этади. Чет элда

ўқиганларга кенг йўл очилаётгани ҳам улкан ўзгаришдир. Ёшларга эътибор катта. Хорижда ишлаётганларга ҳам ижобий қаралаётгани таҳсинга сазовор.

Бозор иқтисодиёти ҳам силлоят хотин-қизлар қўмитаси қопидаги «Ихтирочи аёллар» уюшмаси раиси, Наманган давлат университетининг докторанти Азиза Турғунбоева. — Бугун танловга тақдим этилган инновацион лойиҳалар, келажакдаги аҳамиятидан қатъи назар, юртимиз хотин-қизлари ўрта

Хар куни хушхабар. Олдинлари Ўзбекистонга шошмай, ас-талик билан ҳаракат қиладиган халқ ва ҳукумат, деб қарашар эди. Лекин бугунги сигнал шуки, Ўзбекистон олдинга шахдам қадам ташламоқда.

Президент Мирзиёев дадиллик билан кўпроқ бизнесменларни жалб этмоқчи, мамлакатда тўғридан-тўғри сармоя оқими қўпайсин, демоқда. 2017 йил сентябрда конвертация очилгани шунга бел боғлангандан дарак беради. Шундай экан, яна қўллаб-қувватлаш қўлиб қоламиз.

Ҳозирча ўзгаришлар ортита унинг ўзи турибди. Мирзиёев шу қадар тез ва талабчанки, у билан ёна-ён кетиш қийин.

Тўғри, босим қучли. Ўзгариш қилиш керак. Бу имконият аслида. Имкониятлардан

фойдаланиб қолиш зарур, чуқури уларнинг муддати бор. Айримлар фикрича, 2-3 йил.

АҚШ сиёсий доиралари вакиллари Ўзбекистон Президентини ислохотчи, деб қарайди. У қўраётган масалалар, нутқларида аҳамият қаратаётган мавзулар — мисли қўрилмаган чиқишлар. Олий Мажлиста Мурожатнома маросимида мен йўқ эдим. Конституция қунидаги нутқини тингладим. Қийноқларга қарши тапирди. Бу — тарихий ўзгариш. Бу — ислохот. "Қора рўйхатлар" беқор қилиниши, одамлар ундан чиқарилиши — катта ислохот.

Шавкат Мирзиёев у қилаётган ишлар тўғри баҳолаётганини истайди. У бошлаган ислохотлар тан олиниб, қувватланишини, бугунги Ўзбекистон олдинги Ўзбекистон эмас — шунини тан олинишини хошлайди. Халқ ҳукуматдан узок эди, шунини ўзгартирмоқчи. У ислохотчи сифатида майдонга чиқмоқда.

Памела Спратленнинг интервьюсида Ўзбекистон — АҚШ муносабатларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Президент Шавкат Мирзиёев АҚШнинг иқтисодий жиҳатдан фаол бўлишини хошлайди, айниқсан, савдо босида. Ўзбекистонда шароит яхшиланган сари

сармоячилар ҳам қўпаяверади. Бизнесменларимиз ўзи боради.

Америка — Ўзбекистон савдо палатасининг сентябрда Нью-Йоркдаги йиғилишида АҚШда Ўзбекистонга нисбатан қизиқ катта экани сезилди. Мана шу қизиқ иш энди амалда қандай акс этади? Шунинг устида ишлаш керак.

АҚШ ва Ўзбекистон давлат раҳбарлари ўртасида олий даражада учрашув бўлса, мен элчи сифатида жон дейман. Ўтган ойда Президентлар телефон орқали мулоқот қилдилар. Самарали, ижобий мулоқот. Кейинги қадамлар устида ҳаракат кетмоқда. Вашингтонга ташриф, албатта, энг ажойиб воқеа бўлади.

Марказий Осиё биз учун жуда муҳим минтақа. Вашингтонда Ўзбекистонга қизиқ иш жуда юқори...

Ўзгаришлар тўхтамайди. Улар давом этиши учун Ўзбекистон халқига ва раҳбариятига куч ва матонат тилайман. Биз Ўзбекистон билан яқиндан ҳамкорлик қилишни хошлаймиз, бу аниқ.

2018 йил Президент Шавкат Мирзиёев ва Ўзбекистон халқи учун ажойиб давр бўлсин, келажак порлоқ бўлсин, деди пировардида АҚШ элчиси.

ISLOM KARIMOV
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING
BIRINCHI PREZIDENTI80
YIL
1938 - 2018

Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти Ислон Каримов номидаги илмий-маърифий ёдгорлик мажмуасида Ислон Каримов таваллудининг 80 йиллиги ҳамда Қуролли Кучларимиз ташкил этилганининг 26 йиллигига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги билан ҳамкорликда ташкил этилган тадбирда Қуролли Кучлар академияси ўқитувчилари, тинчловчилар, курсантлар, санъаткорлар қатнашди. Тадбир иштирокчилари Биринчи Президентимиз ҳайкали пойига гуллар қўйди, халқимизнинг азиз фарзанди, мустақиллигимиз асосчиси, буюк давлат ва сиёсат арбоби сиймосига ҳурмат бажо келтирди.

Давра суҳбати иштирокчилари Ислон Каримов раҳнамолигида қисқа муддатда мутлақо янги асосда Ўзбекистон Қуролли Кучлари шакллантирилгани, мудофаа тизимининг ташкилий-ҳуқуқий асослари яратилганини таъкидлади.

Биринчи Президентимизнинг саъй-ҳаракатлари билан мамлакатимиздаги ҳарбий билим юртлири сифат жиҳатдан тақомилга етказилди. Уларда Ватанимиз сарҳадларини ҳимоя қилиш, мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, тинч-лигимизни сақлашга қодир 30 га яқин йўналишда ҳарбий мутахассислар тайёрлаш тизими йўлга қўйилди. Ҳарбийларга кенг имтиёз ва зарур шароитлар яратилди. Том маънода профессионал миллий армиямиз ташкил этилди.

Бугун бу жараён янги босқичда давом этмоқда. Ўзбекистон Республикасининг Мудофаа доктринаси янгиланган ҳолда қабул қилинди. Миллий гвардия ва Мудофаа саноати бўйича давлат қўмитаси ташкил этилди. Ҳарбий округ-

Ў.А. олин сурат

ларнинг таркибий тузилмаси ва вазифалари қайта қўриб чиқилди, қўшинларни бошқариш тизими та-

комиллаштирилди. Армиямизни замонавий қурол-яроғ ва техника билан таъминлаш, ҳарбий-

ларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш борасидаги ишлар тизимли амалга оширилмоқда.

У. АСҚОРОВ,
Ў.А. муҳбири

МУНОСАБАТ

КОИНОТ ПЕШТОҚИДАГИ БИТИК

ёхўг йиғини 2анлар

Маълумки, жорий йилнинг 11 январь куни Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги ва мамлакатимизнинг хориждаги элчихоналари фаолияти таҳлилига бағишланган видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди. Унда иштирок этган Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ўз нутқида Ўзбекистон ташқи сиёсатининг 2017 йилги асосий натижаларини сарҳисоб қилиб, 2018 йил ва ундан кейинги йилларда мамлакатимиз дипломатияси олдида турган устувор вазифаларга тўхталиб ўтди.

ИЗЧИЛ ВА ФАОЛ ДИПЛОМАТИЯ: Халқимиз фаровонлигини юксалтириш сари

Президентимиз тўғри таъкидлаб ўтганидек, 2017 йил мамлакатимиз ташқи сиёсати учун жуда сермахсул ва самарали йил бўлди. Биз қатор хорижий мамлакатлар билан, хусусан, Марказий Осиёдаги қўшниларимиз билан дўстона муносабатларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш бўйича аниқ натижаларга эришдик. Йил давомида мамлакатимиз раҳбариятининг 60 га яқин мамлакатларнинг давлат ва ҳукумат раҳбарлари билан олий даражадаги учрашувлари давомида 200 дан ортиқ турли даражадаги шартномалар, шунингдек, савдо-иқтисодий ва инвестиция соҳаларида киймати қарийб 60 миллиард долларлик келишув ва битимлар имзоланди. Чет эл мамлакатлари ва халқро ташкилотлар билан амалий ҳамкорликни ривожлантириш бўйича 40 дан ортиқ «Йўл хариталари» тасдиқланди ҳамда эришилган аҳдлашувлар ана шу «Йўл хариталари» асосида бугун ҳаётга таъбиқ этилмоқда.

Бирок шиддат билан ўзгариб, ривожланиб бораётган ҳозирги давр, мамлакатимизда тобора чуқурлашиб бораётган ижтимоий-иқтисодий ислохотлар миллий дипломатиямиз олдида ҳам янги-янги вазифаларни қўймоқда.

Хусусан, мамлакатимизда «Фаол тадбиркорлик, инновацион соҳалар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йили» деб эълон қилинган 2018 йилда биз ўз олдимизга нихоятда улғувор мақсадларни белгилаб олмоқдамиз. Бу эса, миллий дипломатиямиздан ўта фаол бўлишни ва ўз иш услубини қатъий ўзгартиришни талаб этади.

Давлатимиз раҳбари ўз нутқида дипломатиямиз олдида турган истиқболли вазифаларга тўхталар экан, мамлакатимизнинг экспорт салоҳиятини юксалтиришга қўмаклашиш; унинг саноати ва инфраструктураларини модернизация қилиш ва ривожлантириш учун хорижий инвестициялар, илғор замонавий технологиялар ва илм-фан ютуқларини кенг жалб этиш; Ўзбекистонга келаятган сайёҳлар оқимини кенгайтириш бўйича фаол ва тизимли иш олиб бориш каби вазифаларни яқин ва ўрта истиқболда миллий дипломатиямиз эътибор қаратиши зарур бўлган устувор йўналишлар сифатида қайд этди.

Албатта, келгусида ушбу вазифаларнинг самарали ижро этилиши, шубҳасиз, мамлакатимизнинг халқро ҳамжамиятга интеграциясини чуқурлаштиришга, унинг халқро обрў-нуфузини янада юксалтиришга, пировардида эса, халқимиз турмуш даражаси ва фаровонлигини тубдан оширишга хизмат қилади.

Қодир ЖўРАЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси
депутати,
Халқро ишлар ва парламентлараро
алоқалар қўмитаси аъзоси

Мамлакатимиз Президентининг Ўзбекистон халқига янги йил табригида «Биз тараққиётимизнинг янги даври, янги босқичига қадам қўйдик» деган сўзлари замирида гоётада чуқур маъно-мазмун мужассам. Дарҳақиқат, 2017 йил Ватанимиз ва халқимиз тарихига ўзгача ўчмас ҳарфлар билан битилажак йил бўлиб қолди. Таъкидламоқ керакки, миллий истиқлолимизнинг иккинчи Ўйғониш босқичини бошлаб берган мазкур сананинг аҳамияти Мустақиллик илк бора эълон этилган 1991 йилнинг тарихий аҳамиятидан ҳеч қанча оз эмас. Шу боисдан ҳам узоқ даврлар «Ўзбекистон – 2017» мавзуси кўллаб талқинлар, таҳлиллар, тадқиқотлар марка-зига чиқиши муқаррар.

Ўтган йилда давлатимиз Раҳбари ташаббуси билан «Ислохотлар» шу қадар шиддатли тус олдики, «Ўзбекистон» дея аталувчи маъвога буткул ўзгача иқлим шабадалари кириб келди, пайдар-пай юз бераётган ўзгаришлар, янгиланишлар, соғломланишлар бу тонг чоғи одамларимизни ўзгача руҳ-ўзгача кайфиятда уйғонишга даъват эта бошлади. Юсак минбардан айтаётган СўЗлар тетикланишга, некинланишга, ишонинишга даъваткор кучга айланди. Ўнг олдий одамларимиз ҳам катта сиёсат майдонига кайтгандек, ўзларини катта сиёсий сахна иштирокчиси қиёфасида ҳис эта бошлади. Дарҳақиқат туйғуси ҳақиқий маънода кишиларнинг кайфиятини белгиллаб берувчи барометр тусини олмоқда.

«Ишон» сўзи муҳтасаргина янги йил табригининг уч ўрнида, Президентнинг Олий Мажлис Сенати ва Қонунчилик палатаси аъзоларига Мурожаатномасида эса яна бир неча бор тилга олинган бежиз-беҳикмат эмас. Зеро, ишонч туйғуси ҳар қандай жамиятнинг мустаҳкам-лигини таъминлайди. Ойла, маҳалла, жамоа, жамият... дунёга татийди Ишонч туйғусининг кучи-қудрати. Ўнг қонли тўқнашувлар гирдобига нарқ бўла бораётган башариятнинг фақат ва фақат ўзаро ишонч кутқариши, ишонч халоскор кучга айланиши мумкин. 2017 йил мамлакатимизнинг ички ва ташқи ҳаёти муносабатларига соғлом ишонч ва умид уруғлари қалалгани билан ҳам тарихда қолади.

Ўзбекистонга бўлган муносабат тубдан ўзгаришга эга бўлди. Тасаввур қилайлик: Мағрибдан Машриккача бўлган давлат раҳбарлари, нуфузли ташкилот, иттифок, марказлар аъёнлари, сиёсатчилару ҳоким мутахассислар дунё харитасига қайта тикилиб-терилиб Ўзбекистон жойлашган максабини қайта ўргана бошладилар, унинг табиати, тарихи, анъаналари... имкониятларига доир маълумотларни қайтадан қўлга солишга киришди. Ён дафтарларида, қўлдан қўймайдиган ноутбукларида «Ўзбекистон», «Ўзбек», «Президент Мирзиёев», «2017 йил» аталарли саҳифаларни тўқибди-бормоқда. Шу аснода кўпдан буён ўйлаб келатган бир савол жавоби топиладек десангиз: 1906 йилда Бехбудий ҳазратларини «Қитоби мунтахаби жуғрофияи умумий» («Умумий жуғрофиядан сайланма китоб»)ни яратишга қандай зарурият ун-

даган эди? Ҳазратнинг: «Бу илм одамга бутун дунёни ва кўп нимасаларни билдирадур» деган изоҳларининг ҳикмати мана бугун яна бир қарра ўз исботини топтоқда. Ҳой, яхшилар, демокни кўнглига тутган эди Махмуд хўжа муаллим, ўз юртининг, она тупроғини, табиатини, шамолу булутларининг билдиб қўйинлар деган. Ўзининг билсанг дунёни билсан ва англайсан деган эди! 2017 йил ўзини, ўзлигини англаш йўлига юз тутган Ўзбекистон-Ўзбекини, бу юрт-бу халқни дунё астойдил билиш, астойдил англашга – харитадан жой олган ўрнимизни қайта кашф этишга киришди. Юртимизни ўз қўзи билан томоша қилиш истағидан қай саёбхлар учун мамлакатимиз дарвозалари кенг очилди, тўсиқлар қайтарилди. Мана шундай паллада ўзаро ишонч ва астойдил ўрнатилган муносабатларгина таъминлайди, тенг шерикчилик, тоза виждон ва поиза диёнатта доялик қилади албатта.

Янги йил табригида давлатнинг халққа муносабати ўзгараётганига, халқ деган тушунчадаги қадри юксалётганига уру берилди. Халқ ва давлат тушунчалари, улар ўртасидаги муносабат ришталарини олий макомларга кўтариш инсоният жамиятлаша бошлаган замонлардан буён энг оғир, энг мураккаб муаммолардан ҳисобланади. Ана шу муносабатларнинг қай тарзда ташкиллаштирилганидан келиб чиққан ҳолда у ёки бу давлат, у ёки бу халқ устидан ҳукм-хулосалар чиқариш мутлақ мезон даражасига қўтарилди. Ўтган йилнинг номланишининг ўзбек бизнинг жамиятда халқ, омма ўзаро мулоқот-муносабатнинг бош субъектига айланишига кенг йўл очди. Бизнинг одамларимиз ҳам ГАПРИУВ-ЧИ, МУЛОҲАЗА БИЛДИРУВ-ЧИ, ФИКРЛОВЧИ халқ вакиллари эканлиги исботини топди. ШАҲС ўзи яшаб турган жамиятнинг арзанда, ардоқли, эъзозли – энг қиммат, энг бебаҳо бойлиги ахир деган боқий ҳақиқат тилларга кўчди. Айнакча қайси соҳада бўлмасин, юсак истевод соҳиблари шу юртининг, она халқининг, келажакнинг олтин мероси эканлиги амалда эътироф этилди. Илм-фан захматкашлари, бадий ижод намоянадалари билан Ватан, халқ, жамият ҳақли равишда фахрланмоғи адолатдан ва гоётада табиий ҳолат эканлиги воқеликка айланиб улгурди.

Замонавий демократлашган жамиятда оммавий ахборот воситалари зиммасига нихоятда улкан вазифалар юкланади. Хусусан, шиддатли ислохот жараёни авж пардаларда давом этаётган жамиятда оммавий ахборот воситаларининг ўрни ушбу жараёнлар марказида бўлмоғи шарт, матбуот воқеликнинг қўзғусига айланишга мажбур. Ҳар қандай миллий матбуот шу қонунинг энг долзарб талабларига нечоғли тайёр ё тайёр эмаслиги ҳақида ўзига ўзи ҳисобот бермоғи зарур. Президент Олий Мажлис аъзоларига Мурожаатномасида ушбу мавзунини нихоятда муҳим вазифалар қаторида санаб ўтди. Жумладан, чинакам профессионал замонавий журналистикани шакллантириш, бу борада юқори малакали кадрлар кераклиги алоҳида таъкидланди. «Журналистика ва оммавий коммуникация воситалари университет олий илмий даргоҳ сифатида соҳамиз илм-назариясини чинакам фундаментал фан макомига кўтаришга, салоҳият-ли илмий асос эса яқин келгусида соҳанинг етук вакиллари тарбиялашга хизмат қилади.

Миллий журналистикада малакали кадр муаммосининг бирдан-бир чораси янгича ижодий тафаккур эгаларининг қўнайишига боғлиқ десак хато бўлмайди. Матбуот БУГҲН билан яшайди, бинобарин кеағи қун муваффақияти бугунги ва эртанги ютуқ учун қафолат бўлиши мушкул, шунинг учун ҳам журналистлик ҳар қун янгиланишга, ҳар қун янги сўз топишга қодир бўлмоқликка мажмур қасб. Миллий журналистика юртимизда кеаётган ислохот шиддати билан бўйма-бўй фаолият юритиш борасида жиддий қадамлар ташлашга бурчли бўлиб қолмоқда.

2017 йил Аллоҳ таоло баянда-сига инъом этган энг буюк мўъжиза – мутлоанинг кадр-қиммати ҳар қачонгидан улғу-ланган йил бўлди. Инсон ақл-идрокининг энг буюк кашфиёти-ларидан бўлиш китобга меҳр-муҳаббат, мутлола маданияти давлат сиёсати даражасига қўтарилди. Бошлаб юборилган ҳар қандай ислохот ва фаровонлик бутун юртимиз бўйлаб ҳассос мутлолага, яъники илмга, билимга, ҳозирга қадар инсоният эришган дониш тажрибаларга асослан-ганлиги билан ҳам қадридир.

Шу ўринда Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби, ҳасос китобхонлик борасида ҳам устозлик макомидида Иброҳим Гафуровнинг гўзал бир ташбеҳи алоҳида таҳсинга лойиқ.

Бутун олам – замину само яроғит бир маъво, у қайратларлар-ни барқарор муваозанат ришталари билан мустаҳкамлангани учун-ҳам тоабал мавжуд. Буюк муваозанат сирлари-ҳикматларини англаш истади тафаккур-ли инсон англай боргани сайин эса ақллар лол қолади.

Тасаввур қилишга уриниб кўрайлик: Темир қозикнинг

Қуёшдан 120 марта катталиги, ундан 10 минг марта қувватли-роқ ва 7 минг даража ҳарорат-лироқ экани боиси нимада экан? Ер ўз ўқи атрофида Фарб-дан Шарқ томон айланиши ту-файли осмондаги жамики юл-дузлар қутб атрофида айлана ясаб сайр қилдилар. Темир қозик қутбга энг яқин жойлаш-гани боис юлдузлар унинг те-расида айланаётгандек манзара ҳосил бўлади деб тушунтиради илм-фан. Илмий изохларни шуб-ха остига олишга ожизмиз, бироқ шуур, ҳаёл, тасаввур тутқич бер-май изланишдан тинмайди.

Қутб юлдузи қадим-қадимдан замину самода томонларни аниқ-лашда беиннат хизматда. Йулдан адашган сайёҳлар учун тўғри йўлни топишда қўмаклаш-гани, йўлни юлдузлик қилган, юлдузнинг унс имо-ишораси-ни тушунмаслик, яъни уни ўқий олмаслик эса не-не қаровонлар-ни мағлубиятга, ҳалокатга ва йўқликка гирифтор этган.

Инсон, тафаккур, коинот, ўқини-ўқини, тўғрилиқ ва тарақ-қиёт нақадар уйкаш ва қон-қариндош сўзлар! Бепоён замин соҳиблари бўлмиш одамзод тўғри яшамокликлар ва тўғри ҳаёт кеңиришлари учун бел-ги сифатида самога чараклаган юлдуз тақиб қўйган қудратли куч нима, қаерда у? Саодатли замоннинг саодатли лаҳзалари-дан бирйда «Иқро-о!» дея йўлдан нидонинг манбаи қаер?!

Санокли товушлардан иборат мазкур биргина сўз замиридаги ҳикматни англаш йўлида озмун-ча ваъзлар ўқилганини, озмунча қозғолар қораланганими? Озмун-ча умрлар бахшида этилганими?!

Ҳамонки инсон шу бўс-бутун Коинотнинг бирдан-бир онгли фарзанди экан, муносиб ҳаёт қурмоғи учун ҳам ўша илоҳий қаломни ўқий олмоғи, ўқиган-ларини ука билмоғи, уқанла-рини турмушга таъбиқ этмоғи керак бўлади. Уламоларимиз-нинг ёзишларига, башарият та-риқидида илк маънавий мўъжи-за – «Иқро-о!» билан бир на-фасда нозил бўлган беш ояти қаримада зикр этилганидек қалам ила илм ўрганиш ва билимга-ни билиш учун ҳам яқкаю ято-на чора – ўқини, мутлола! Устоз Иброҳим Гафуровнинг қуни кеча босмадан чиққан «Олтин қозик» номли китобларида ўқиймиз:

«Ўқи! Бу сўзини биз коинотда фақат Олтин қозикка ўқшата-миз».

Қанчалар гўзал тимсол! Од-дий, лекин гоётада санъаткорона топишган ташбеҳ! «Ўқи-и!» де-

ган мангу даъват заминини ўзга коинот пештоқида мустаҳкам ўрнатилган Темир қозик – Ол-тин қозик тимсолида нур сочиб турибди! Бу муқаддас битикни қўриш ва ўқини учун эса биз бан-далардан бош кўтариб ва қўзни очиб боқиб қифоя!

Буни қарангки, бежиз-беҳик-мат эмас экан Қутб юлдузининг Қуёшдан-да улканроқ, ундан-да ҳароратлироқ эканлиги! Ибро-ҳим ака Гафуров донишманд-ларча таъбир қилдилар: «Ол-тин қозик – Қутб юлдузида само тартиботи, низоми, йўналиши, маконлар чегараси ва чегарасиз-лиги мужассам!». Демак, жами-ки юлдузлар сардор, дарға ва йўлбошчининг ҳаққи-ҳурмати унинг теғрасида шодон рақс ту-шшлари боис ҳам шу! Азал-азалдан халқимиз онгидида сақ-ланиб келётган Олтин қозик ат-рофида оқ тупроқлар оқ айиқ-лар мулом ва мангу айланиш-дан тўхтамайдилар, деган тасав-вурлар нақадар шайрона ҳақиқат эканлигини айтимасиз-ми!

«Иқро-о» адашмасликка ун-даганидек, Олтин қозик ҳам зулматлар аро йўл топиб бориш-га қўмаклашди: одамнинг ҳаё-лини эгриликлардан, нодонлик-лардан тўғрилиқ!... Нозик ва нодир топилади! Олами сағир-дан олами қабирга қадар зарга-рона англомақ-уқмоқ бахти фа-қат ва фақат ориф кишиларга-гина – «Ўқи-и!» деган илоҳий хайриқўл замиридаги ҳикматни тўғри англаган ва умри мобай-нида бирон лаҳза унга риоя этишдан чекинмаган маърифат захматкашларигагина насиб эта-ди, деганлари шу-да!..

Зиёли сўз, зиёли тафаккур со-ҳибларининг жамиятимизнинг қўрки, ибрати сифатида ардоқ-ланиши, асл китобхон кишила-римизнинг алоҳида маърифат ва маънавий соҳиблари ва соҳи-балари сифатида эъзозланиши ҳам юртимизда коинот пешто-қида битилган муқаддас битик-ни ўқий оладиган ва ўқигани-га амал қиладиган маърифат-ли Инсонларнинг, Раҳбарлар-нинг барҳаётлигинидалолат-дир.

Яна ким билди дейсиз: Кат-та айиқ ва Қизик айиқ юлдуз туркумлари айти Олтин қозик – «Иқро-о!»га жуда яқин жой-лашганлари учун ҳам Ўзбекис-тон ҳудудидан қарийб йил бўйи қўриб туришида биз хали ан-глаб етмаган бошқа бир синав-лар, ажабтовур ҳикматлар пин-хон бўлса не ажаб!..

Хуршид
ДўСТМУҲАММАД

Р.С. Мақола тағсирлашаси учун қарийб бир аср муқаддам чоп этилган буюк Абдулла Қодирийнинг машҳур мақолисини номин олгани бежиз эмас. Отаҳон адабнинг бошига не-не маломатлар-ни солган ўша мақола тилининг аччиқлиги, зарда, тисанда ва кинояларга тўлиб-тошганлигидан ягона мўддоа – қандай бўлмасин кенг оммани юртимизда кеаётган уйғонини, янгиланиш жараёнла-рида фаоллик қўрқатишга чорлаш, вафлат уйқусидан уйғотини қўзда тутилган эди, холос. Ҳайтовур, биз XX эмас, XXI аср тоғида яшаб турибмиз. 2017 йилда ташланган шавкатли одимла-римизга 2018 йилда янада оқилона шиддат-шижоат бахш этиш ҳаётий масаламизга айланиб улгурди. Ҳаётбахш ислохотларга жон дилдан қўшилиш, ўзимизни уларга мададкор деб билиш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш тарих ҳалқимизга инъом этган наватбодиги улкан имкониятнинг самарадорлигини белгилайди, ишнoolлоҳ.

► ДЕПУТАТ
МИНБАРИ

ТУРИЗМДА

яңи имкониятлар

Ўзбекистон Республикаси Президентининг мамлакатимиз парламенти — Олий Мажлисга Мурожаатномасида миллий иқтисодиётга юқори даромад келтирадиган истиқболли тармоқлардан бири сифатида туризмга алоҳида эътибор қаратилди.

Бу бежиз эмас. Хорижий давлатлар иқтисодиётини ўрганар эканмиз, туризмнинг мамлакат учун юқори, сердаромад соҳа эканлигини кўрамиз. Нима учун бизда ривожланиш барқарор бўла туриб, бу соҳада оқсоқликлар, тўғривоғи, оддий сайёҳ учун кўнликма бўлиб қолган шароит етарли эмас, деган табиий савол туғилади. Тўғри, кўп ишлар амалга оширилмоқда, иқтисодиётни эркинлаштириш, тадбиркорликни ривожлантириш деганда айнан шу масалалар кўзда тутилган, лекин бугунги шиддат билан ўзгариб бораётган даврда бу кам, албатта. Шу сабабдан ҳам, давлатимиз раҳбари бу масалада ташаббусни ўз қўлига олиб, депутатларга мурожаат қилди.

ри билан мувофиқлаштириш, меҳмонхоналар хизмати сифатини янада ошириш юзасидан кўнликма феолиятининг қайта тиклангани туристларга сифатли хизмат кўрсатиш ва уларнинг оқимини кўпайтириш имконини беради.

Парламент сўровига мувофиқ, туризм соҳасида яна бир янгилик: туризм соҳасига тааллуқли бўлган барча масалалар бўйича тезкор ва аниқ маълумот олиш, туризм соҳаси субъектлари ва туристлар сўровларини тўлақонли ва тезкор қабул қилишдаги муаммолар ҳал этилди.

Архаикат, юртимиз туризм соҳасида улкан салоҳиятга эга. Зеро, бий маданий меросимизнинг 7 300 дан ортиқроғи рўйхатга олинди. Маданий мерос объектларининг аксарияти ЮНЕСКО рўйхатига киритилганининг ўзи туристларга «катта йўл» дегани, фақат унга эътибор керак.

Шундай экан, мамлакатимизнинг бетакор табияти, гўзал дам олиш масканлари имкониятларидан фойдаланиб, янги туристик йўналишлар очини, соҳага жаҳон брендларини фаол жалб этган ҳолда, зиёрат туризми, экологик, маърифий, этнографик, гастрономик туризмининг ва соҳанинг бошқа тармоқларини ривожлантириш зарурлиги борасида тошпирликлар берилди. Бундан кўра амалга оширамиз, аваламбор, шароит, муносабатни ўзгартиришимиз лозим. Қонунчиликни, айниқса, оддий шароит яратилишига муҳим белгиларни бўлган «рухсат бериш», «реклама» тартиб-таомилларини янада содда-лаштиришимиз лозим.

Давлат-хусусий шериклик муносабатларини кўллаш соҳани тараққий эттириш билан бирга тадбиркорлар учун улкан имкониятлар яратилиши очади. Бу нима дегани? Бу шу йўлда феолиятини бошлаган тадбиркорни давлат қўллаб-қувватлайди дегани. Шунинг учун ҳам бугунги кунда давлат-хусусий шериклик муносабатларининг ҳуқуқий асослари устидан иш олиб борилмоқда.

Соҳани ривожлантиришда янги механизмларни киритиш борасида 2018–2019 йилларда туризмни ривожлантириш бўйича биринчи навбатдаги вазифалар белгиланди. Унга кўра, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида туризмни ривожлантириш бўйича ҳудудий кенгашлар ташкил этилди.

Энг муҳими, туристлар учун хизмат кўрсатиш, транспорт, меҳмонхона, овқатланиш, дам олиш, муҳофаза қилиш масалалари янада такомиллаштирилди.

Феолият билан шуғулланишга рухсат (лицензия) олиш тартиби ва зарур бўладиган ҳужжатлар тўғрисидаги маълумотлар онлайн тарзда белгиланиши, кузатиб бориш тизи-

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати ҳузуридаги пресс-холлда Ўзбекистон Республикаси Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси томонидан матбуот анжумани ўтказилди.

Унда Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси раиси Азиз Абдуҳақимов «Ўзбекистонда туризмни ривожлантириш истиқболлари ва унинг мамлакат иқтисодиётидаги аҳамияти» мавзусида чиқиш қилди. Ҳама мамлакатимизда туризм салоҳиятини юксалтириш, тизимда ягона давлат сиёсатини амалга ошириш, халқимизнинг тарихий-маданий меросининг кенг тарғиб қилиш, «Хавфсиз туризм» концепцияси ижроси, миллий туризм маҳсулотлари ва брендларини жаҳон сайёҳлик бозорига олиб чиқиш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида маълумот берди.

ми йўлга қўйилгани тадбиркорлик субъектлари учун жуда катта қулайликлар яратмоқда. Шунингдек, ҳукумат порталнинг «Электрон лицензиялаш» саҳифаси орқали лицензиялар реестри юритилиши ва лицензия олиш учун зарур ҳужжатларни электрон кўринишда топириш тизими феолаштирилди.

Кўп йиллардан бери муаммо бўлиб келаётган масала қўмитада бир неча бор кўриб чиқилди. Биз депутатлар томонидан туроператор ва меҳмонхона хизматлари кўрсатилишидаги хизматларни сертифицициялашда ёндашувни ўзгартириш тўғрисида таклифлар берилган эди. Бугунги кунда туроператор ва меҳмонхона хизматларини сертификатлаштириш тартиби асосида туристларнинг ҳаёти ва соғлиғининг хавфсизлигини таъминлаш бўйича комплекс чора-тадбирлар иш-лаб чиқилди. Маълумот учун, 276 та ташкилот, шу жумладан, 140 та жойлаштириш воситаси ва 136 та туроператорга енгилликлар яратилди. Сертификатлаштиришни шу вазифа бўйича халқаро ташкилот (ISO) талаб-

Хусусан, кеча-кундуз — 24 соат феолият юрителиги маълумот марказининг ишга туширилгани мамлакатимизга хориждан келган сайёҳларнинг эркин ҳаракатланиши ҳамда зарур маълумотларни тез олишида ўта муҳим аҳамиятга эга. Бундай маълумотлар базасига туристлар учун қулай бўлган овқатланиш, жойлаштириш, меҳмонхона хизматларининг арзон ва қулай маълумотларини киритиш лозим. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, туризм давлат қўмитаси билан ҳамкорлик меморандумини тузадиган тадбиркорлик субъектларини ҳам аниқлаш ва янги шароитларни киритиш лозим.

Бундай креатив ёндашув, оддий аэропортдан бошланиши муҳим ўрин тутди. Албатта, биз юқориди соҳани ривожлантиришга қаратилган бир-икки мисол келтирдик, холос, соҳани ривожлантириш учун қулай ташкилий-ҳуқуқий, иқтисодий-ижтимоий шарт-шароитлар яратиш истиқболлари ва амалга оширилаётган иш-гилликлар яратилди. Сертификатлаштириш нозоратини ўрнатилиши янги юзларнинг туғилишига сабаб бўлади.

Соҳада амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар натижасида, табиийки, Ўзбекистон Республикасининг «Туризм тўғрисида»ги қонунини янги тахирда қабул қилиш зарурати юзага келмоқда. Албатта, ҳар бир соҳа қонун билан ривожланса, унинг давомийлиги, яшаш ва барқарор ривожланишига давлат қафолат беради.

Одинахон ЖАМОЛДИНОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты,
Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси аъзоси

Ўзбек фанининг пиру комиллари

► ИЛМ ИСТАБ

2018 йил арафасида юртимиз узра ажойиб хушхабар тарқалди: Давлатимиз раҳбари Фармонига биноан Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Хайъати ва тегишли фан ихтисосликлари бўйича феолият кўрсатаётган ҳақиқий аъзоларининг тавсиясига асосан 32 нафар олим Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси этиб тасдиқланди. Бу нуфузли органга кўпдан буён янги аъзолар сайланмаганлигини ҳисобга олсак, маданий ҳаётимизда катта воқеа содир бўлганлигини ҳис қиламиз.

Ҳар қандай олим унвонига академик таърифи берилиши жуда катта мартабани аниқлатади. Илм пиллапоялари сари кўтарилган истиснонинг энг олий чўққисидир академиклик. Ҳаётда эрк бериб, фандаги даражаларни шартли равишда ҳарбий унвонларга муқояса қилсак, фан доктори ва профессорлик генералликка мензалса, академик унвонини маршалликка қиёсалаш мумкин.

Яширишнинг ҳолати йўқ, кейинги йилларда академикларимиз бироз назардан четда қолишди. МДХнинг айрим мамлакатларида Фанлар академияси тутаб бораётганлиги. Бизда ҳам шундай бўлишига оз қолганлиги йўқ, — деди Президентимиз Ш.Мирзиёев, — юртимизда доминишманд инсонларнинг ўрни хамиша тўрда бўлган.

Шу гап кўп ўтмай амалий ифодасини топди. Академикларимизга юксак ҳурмат-эҳтиром кўрсатиладиган биз, зиёлиларнинг қалбимиз ҳам ифтихор туйғуларига тўлди.

Эҳ-ҳе, 1943 йилда ташкил этилган Ўзбекистон Фанлар академиясига қиммат аъзо бўлмаган дейсиз. Биз академик деганда Тошмухаммад Қори-Нийзий, Фафур Фулом, Ойбек, Тошмухаммад Саримсоқов, Ҳабиб Абдуллаев, Саъди Сирожиқдинов, Мухаммад Урозов, Обид Содиқов каби буюк далоҳларни тасаввур етардик. Ёшларимиз, илм оламини қадам қўйган ҳар бир олим ана шу мутафаккирлар таълимининг олишга ҳаракат қилишар, уларга интилошарди. Тўғри, бундай афсонавий шахсларнинг етилиши учун йиллар талаб қилинган. Лекин ҳозир шу даражада алломалар намоён бўлиши учун ҳамма шароит бор.

Турон элида илм соҳаси пешқадамлари бир фан билан чекланиб қолмасдан, қомусий биллилар соҳиб бўлиш азаллий анъанасидир. Ибн Сино, Абу Наср Форобий, Абу Райхон Беруний каби инсониятга бебаҳо қашфий-ётлар тўхфа этган алломалар бир вақтнинг ўзида турфа фанларда жавлон уришган. Бирги-

на ўзимиз эслайдиган Қори-Нийзий ҳам математика фани осмониди юлдуз бўлиб порлаган бўлса, маданият, фалсафа соҳасида ҳам мактаб яратганлиги сир эмас.

Академик унвонига сазовор бўлган инсон жамиятимизда жуда катта салоҳиятга эга, давр қўётган талабларни дилдан ҳис етатидиган, ҳар жиҳатдан юртдошларига намуна, кўзгу бўладиган шахсдир. Шу ўринда рус шоири Некрасовнинг қуйидаги сатрлари ёдимизга келди:

“Майли, шоирликни айласанг ҳам тарк,
Лекин гражданин бўлишинг керак”.

Эҳтимол, сиз физиканинг оптика соҳаси бўйича ноёб мутахассисдирсиз. Сиз яратган янгилик жаҳоншумул аҳамиятга мансуб бўлиши мумкин. Лекин ватанпарварлик бобиди бошқаларни ортингиздан эргаштирадиган фазилатга эга бўлмасангиз, бугунги замон даражасида эмас-сиз. Ундай олимга навқирон авлод ихлос қўймайди, ўзига идеал деб ҳисобламайди.

Тоҳида ўйлаб қоламиз: биз олтиинчи йилларда қишлоқ мактабиди ўқиганимизда тирик академикни кўрганмизми? Афсуски, йўқ. Мактабимизга санъаткорлар келишган, ёзувчилар таъриф буюришган. Академик билан учрашмаганмиз. Агар ўшанда бирор академик мактабимизга келганида биз, муррак қалбларга билим олиш, китоб ўқиш ҳақида гапирганлариди бу сўзлар умрбод юрагимизда муҳрланиб қолган бўларди. Бамисоли қакроқ ерга сув қуйилгандек бўларди. Майли, бу ўйлар армон бўлиб қолсин, уни реал воқеликка айланттириш янги сайланган академикларимиз зиммасида. Зеро, Президентимиз Фармониди белгиланган «йўл харитаси»да «таълим жараёнида иштирок этиш, иқтидорли ёшларни илмий феолиятга жалб қилиш» деган маҳсус банд бор.

Бугунги академик узлуқсиз изланиши шарт. Бир вақтлар “Авал авторитет учун ишланг, сўнг авторитет сиз учун ишлайверади” деган тушунча бор эди. Бу тамоийл ҳозирги даврга

тўғри келмайди. Эндилдида бир кун изланишдан тўхтаган одам ҳаётдан ортда қолади. Ҳар ишда, ҳар соҳада инновация кидириб яшаш керак. Олим халқи кўпинча ҳаёшпараст бўлади. Бу бошқаларнинг ҳаёлига келмаган фавқуллода янгилик яратиш учун имкониятдир. Шу маънода академик тафаккурда бошқалардан бир қадам олдинда юриши талаб қилинади.

Академик мураббий сифатида ёшлар орасида ажиб аура яратиш керак. Унга навқирон авлод махлиё бўлиб қолсин, устога ихлос қўйсин. Бу юксак мартабага эришган инсон бўлиши унга тақдим этилган моддий таъминот ёки имтиёзлар туйғайли эмас, балки бу шахснинг интелектуал салоҳияти, бой тажрибаси шарофати билан вужудга келсин. Академик ҳамиша миллати ва халқини ўйлаши, шу йўлда янги ихтиролар қашф этиш учун изланиши зарур.

Бунёдкорлик, Ватан қудратини юксалтириш каби эзгу юзлар билан ёшлар эргаштирилса, келажак иморати пухта яратилишида кўнглимиз тўқ бўлади. Ҳар бир академикнинг бутун ўз сўзи бўлиши лозим. У ўзи яшаб турган жамиятнинг бир қисми ҳисобланади. Устоғи оғиздан чиққан калом ёшлар қалбиди ватанпарварлик, инсонга муҳаббат туйғулариини жўш урдирсин.

Академик ўзи мансуб бўлган илм оламини ўз мактабининг яратилиши керак. Бугунги кунда ҳам шу улғу вазифани қойил қилган алломаларимиз анчагина. Ана шу фазилатга эга бўлиш нисбатан ёш академикларимизга муносибдир. Қараңг, янги сайланган олимлар ичиди: Фанлар академияси Ботаника институтини директори Қомил Тожибоев эндигина 42 ёшда экан. Журналистларимиз бу йигитнинг отасидан интервью олишди. Ота-хон фарзанди эришган мартаба учун шундай шароит яратилганидан, ажойиб илмий муҳитдан хурсанд бўлиб, Президентимизга миннатдорлик билдирибди. Жамоатчилик нафақат ёш академикка, балки унинг отасига ҳам ҳавас қилипти. Бу ҳам давлатимиз ёшларга эътибори қулайганлигидан яна бир далолатдир.

Дуненинг ривожланган мамлакатларида университет ва институтларнинг нуфузи у ерда қанча Нобель муқофоти лауреатлари ишлайгани билан

ўлчанади. Бизда эса бу мезон қайси олий ўқув юртида қанча академик феолият юритаётганлиги билан белгиланади. Янги сайланган академикларимиз ҳам ўзлари феолият юритаётган даргоҳ нуфузини юксалтиришлари-га ишонамиз.

Ҳақиқий устоғи ҳеч қимдан, айниқса, ўз шоғирдларидан юзларини аймайди. Ватанини чин дилдан севган, халқ манфаатини ҳар нарсадан устун қўйган олимгина бутун давримизга муносиб фарзанд бўла олади.

Президентимиз янги сайланган академикларни тасдиқлаган ҳужжат қаторида яна бир Фармонга имзо чекдилар. Гап «Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолари ҳамда собиқ Ўзбекистон қишлоқ ҳўжалиги фанлари академиясининг ҳақиқий аъзолари ва муҳбир аъзолари феолиятини янада рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармон ҳақида кетяпти. Олимларимизни рағбатлантириш ҳақидаги Фармон 2016 йил 30 декабрь куни қабул қилинган, бу воқеа жуда катта хурсандчиликка сабаб бўлган эди. Бу сафар давлатимиз раҳбари янада катта ғамхўрлик намунасини кўрсатди. Яна бир гап. Ўзбекистон қишлоқ ҳўжалиги фанлари академияси бугунги кунда мавжуд эмас, яъни собиқ. Шундай бўлса-да, мамлакатимизда қишлоқ ҳўжалиги тараққиётида илм-фанининг аҳамияти назарда тутилиб, ушбу академияга бир неча йил олдин сайланган олимлар ҳам қўшимча рағбатлантирилипти. Ушбу эътибор академик илм-фан нуфузини янада ошириш, унинг қадрлар ва интелектуал салоҳиятини мустаҳкамлаш, иқтидорли ёшларни илм-фан соҳасига кенг жалб қилиш, Фаол тадбиркорлик, инновацион юзлар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йилида инновацион жараёнларни жадаллаштириш борасида давлатимиз томонидан қабул қилинаётган чора-тадбирларнинг изчил равишда давом эттирилаётганидан далолат беради.

Академикларимиз зиммасига юклатилган вазифалар Президент Фармониди «Йўл хариталари» шаклида баён этилган. Уларнинг изчил ижроси Ватанимиз янада гуллаб-яшнашида, Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин олишига имкон яратиши шубҳасиздир.

Қадим тарихимизда эл-юрт назарига тушган пиру комиллар бўлган. Улар ҳаётининг ҳар қандай мушкул саволларига минг-миг йиллар мобайнида тупланган тажрибага таяниб ечим топишган. Эл-улус бундан ҳайратга тушган. Бизнинг академикларимиз ҳам бугунги куннинг пиру комиллариридир. Улардан халқимиз ҳақиқий мўъжизавий ечимлар қуттишлари муқаррар.

Шухрат ЖАББОРОВ,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган журналист

► БОЖХОНА ПОЧТАСИДАН

НАЙРАНГ ФОШ БУЛАДИ

Бугунги кунда республикамиз божхоначилари томонидан мамлакатимизга кириб келаётган ҳар қандай товар-маҳсулот, халқаро почта жўнатмалари мунтазам равишда назоратдан ўтказилади.

Бунга сабаб амалдаги тартибларга риоя қилмасдан туриб, почта жўнатмалари орқали тижорат мақсадида товарларни олиб ўттиш ҳолатлари учраб турибди.

Жумладан, Тошкент шаҳар божхона бошқармаси «Бошпочтампт» ташки иқтисодий феолият божхона пости ходимлари томонидан Туркиядан юборилган почта жўнатмаларидаги маълумотларни таҳлил қилиш давомида уларни шубҳалантирган жиҳат фош бўлди. Қараңгки, жами оғирлиги 1120 килограммдан ортиқ бўлган ушбу жўнатмалар 55 нафар фуқаро номига юборилган бўлса-да, улардаги манзил ва борланиш учун телефон рақамлари айнан бир хил бўлиб чиқди.

Маълум бўлишича, жўнатмаларни қабул қилувчи аслида битта шахс бўлиб, божхона ходимларини қалғитиш мақсадида турли исм-шарифлардан фойдаланилган. Шу тарихи қонунбузарлар почта жўнатмалари орқали қиймати 150 миллион сўмлик 3 минг донага яқин турли хилдаги қийим кечакларни олиб киришга ури-нишган.

Яна бир ҳолатда Тошкент шаҳар божхона бошқармасининг «Чукурсой техника идора» чегара божхона пости ходимлари Республика транспорт прокуратураси ходимлари билан ҳамкорликда фуқаро М.Исмаилов (мақоладаги барча исм-шарифлар ўзгартирилган) номига Хитой давлатидан келган контейнерларни божхона кўригидан ўтказиш чоғида, юк кузатув ҳужжатларида кўрсатилган умумий қиймати 6690 АҚШ долларига тенг «Ишлаб чиқариш дастгоҳлари» билан бирга ҳужжатларда кўрсатилмаган 3500 дона косметика ва парфюмерия товарлари, 1650 дона чўғламма электр-

лампарлар, 108 тонна ширинликлар ҳамда ҳўжалик товарлари борлиги маълум бўлди. Дастлабки маълумотларга асосан, ушбу аниқланган товарларнинг нархи салкам 920 миллион сўмни ташкил етар экан. Контейнерни божхона кўригидан ўтказиш вақтида аниқланган электр чўғламма лампочкаларининг қуввати 500 Вт. бўлиб, Вазирлар Маҳкамасининг «Энергияни тежайдиган лампарлар маҳаллий ишлаб чиқарилишини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2015 йил 20 октябрдаги 299-сон қарори талабларига биноан 2017 йилнинг 1 январидан бошлаб бу турдаги маҳсулотларни реализация қилиш тақиқланган.

Ҳозирда мазкур ҳолатлар юзасидан божхона текширувлари ва суриштирув жараёнлари давом эттирилмоқда.

Тошкент шаҳар божхона
бошқармаси Ахборот хизмати

ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ

Бугун дунёда юз бераётган воқеалардан хабардор бўлиш инсониятнинг зарур эҳтиёжларидан бирига айланди. Уларни воқеа-ходисалардан ҳолис ва ҳаққоний хабардор қилиш талаби, ўз навбатида, журналистикада янгилик жанрини пайдо қилган.

Мутахассислар унинг тарихини XIX асрнинг ўрталарида Европа ва АҚШда ахборотни излаш ва тарқатишга ихтисослашган ахборот агентликлари фаолиятининг бошланиши билан бошлашади. Бугунги кунда янгиликлар ижодкори ахборот агентликларини тарқатаётган маълумотлардан фарқли ўларок, воқеага ҳар томонлама баҳо беришга интилиб, ҳолис ҳулоса чиқаришни аудиториянинг ўзига қўйиб беради.

Хар бир янгилик, асосан, ўзининг шакли, ҳажми, йўналиши, мавзусидан қатъи назар, “нима?”, “қачон?”, “каерда?” саволларига жавоб беришга қаратилган. Янгиликлар аудиторияга маълумот, ахборот бериш, хабардор қилиш мақсадида етказилади. Аудиовизуал шаклдаги маълумотлар эса, инсониятнинг йигирманчи асрдаги энг сара кашфиётларидан биридир, у одамларнинг ахборотга бўлган табиий эҳтиёжини қондириши билан аҳамиятлидир. “Минг бора эшитгандан, бир бора кўрган яхши” нақлига амал қилган ҳолда, мухлислар ўз кўзи билан кўрганларига кўпроқ ишонишади.

“Reuters” — Журналистикани талқин этиш институтининг 2017 йил июнь ойида чоп этган ҳисоботида кўра, аудиториянинг асосий қисми он-лайн видеоужетлардан босма матбуотда чоп этилган янгиликларни афзал кўришлари аниқланган. Аммо шу ўринда истеъмочиларда ўзига хос ҳаёт тарзи ҳақида ҳикоя қилувчи — “softnews” янгиликлар видеолаҳзаларига қизиқиш ортиб бораётгани таъкидланган.

Телевизион янгиликлар матбуотда ўқилган, радиога тингланган ахборотлардан таъсирчанроқдир. Шу билан бирга интернетдагидек ишончлироқдир. Бугунги кун аудиовизуал янгиликлар индустрияси интернет журналистикаси билан жиддий рақобатга киришган. Аҳамиятлиси, ўз аудиториясини йўқотишнинг истамаган газеталар ин-

тернетда видеолаҳзаларни тақдим этувчи йирик медиахолдинглар шаклида ўз фаолиятини давом эттиришмоқда. Бренд бўлиб шаклланган босма нашрлар негизда ўзига хос телестудиялар ташкил этилмоқ-

да. Эндиликда мухлислар ўзларини қизиқтирган маълумотларни матн шаклида ўқишлари ёки воқеа-ходисалардан батафсил хабар топиш учун бу борада тайёрланган лавҳаларни томоша қилишлари мумкин. “Норвегиянинг энг оммабоп VG (“Verden Garden”) он-лайн газетасига қарашли бўлган VGTV мустақил видеокомпаниясида долзарб мавзулардаги кўрсатувлар ҳамда ҳужжатли фильмлар тайёрланса-да, унинг фаолияти янгиликлар тайёрлашга қаратилган. “VG бренди учун асосийси — энг сўнгги янгиликлардир. Бу VGTVнинг энг муҳим йўналишидир”, — дейди VGTVнинг директори ва бош муҳаррири Хелье Солберг. Хар ой компаниянинг барча платформаларида кўрсатиладиган 25 миллионга видео VGTV рўйхатдан ўтказилади. Матн шаклидаги мақолаларга нисбатан тўғридан-тўғри олиб кўрсатиладиган видеолаҳзалар аудиторияни кўпроқ ўзига жалб қилади. Масалан, АҚШдаги президент сайловларини VGTVнинг энг машҳур веб-сайтларидан кўра VGTV орқали кузатиб борувчилар сони кўпроқ эди.

Мамлакатимиз журналистикаси назариясида матбуот, радио, телевидение ҳамда интернет йўналишларига бўлиб ўратиш ва ўрганиш тамойилга

„НИМА, ҚАЧОН, ҚАЕРДА“га жавоб излаб

визион янгиликлар тезкор, ҳолис ҳамда ҳаққоний бўлиши шарт. Маълумотларнинг ҳолис ва ҳаққонийлиги, реал вақтларда бўлаётган воқеаларнинг томошабинларга етказилиши уларнинг ўзига ҳосил ичиди батафсил ва аниқ ахборотни бериш билан аҳамиятлидир. Томошабинларнинг ахборотни қабул қилиш имкониятига кўра оддий хабарлар камда 30 сония, кўпи билан 3 дақиқа давом этиши мумкин. Албатта, тахлилий ҳамда расмий хабарлар бундан мустасно. Уларнинг ҳажмини маълум бир чегарага солиб бўлмайди. Янгиликлар айни пайтда йўналиши ҳамда мавзусига кўра бир неча йўналишларга ажратилишига қўниқиб қолганмиз. Аслида янгилик бу янгилик. Ҳаётда тасо-дифан юз берган воқеа ёки кашфиёт ҳақидаги кишини ажаблантиришга асос бўлган маълумотдир. Хабар эса хар

Юртимизда янгиликлар марказий, ҳудудий ҳамда ихтисослашган телерадиоканалларда тайёрланиб, эфирга узатилади. Албатта, каналларда тайёрланган янгиликлар кенг қамровли аудиторияга мўлжалланиб эфирга берилиши билан аҳамиятлидир. Ҳозирги кунда юртимиздаги муҳим ижтимоий, сиёсий воқеаларнинг шиддатли оқимини аудиторияга ўз вақтида ва батафсил етказиб бериш учун “O‘zbekiston 24” янгиликлар каналининг фаолиятига эҳтиёж ортиб бормоқда. Бугунги кунда мазкур телеканалда тайёрланаётган маълумотлар аудиториянинг диққат марказидадир. Воқеа-ходисалар тўғрисида ҳолис, ҳаққоний, тезкор ва батафсил ахборот берадиган лавҳалар, албатта, юртдошларимизнинг бу борадаги эҳтиёжини тўла қондиришга қодир. Жонли эфирдаги кўрсатувлар мухлисларга янгиликлар тележурналистиканинг асл мўъжизасидан баҳраманд бўлиш имкониятини бermoқда.

Юлдуз ОРТИҚОВА,
филология фанлари номзоди

ГАЗЕТХОН ЁЗАДИКИ...

Яқинда шахримизда ёш ижодкорлар танлови бўлиб ўтди. Унда ўқувчилар чоп этилган ижодий машқлари билан қатнашди. Мен ҳам “Тонг юлдузи”, “Ёшлар овози” газеталарида эълон қилинган мақолаларим билан иштирок этдим. Танловнинг савол-жавоб шартида навбатимни кутаётиб, ёнимдаги қизнинг тўсатдан берган саволи мени ажаблантирди:

„Истеъдог“нинг нарҳи қанча?

— Газеталарда “чиқиш” ингиз учун қанча пул сарфланиши?

Кутилмаган бу саволга нима деб жавоб беришга хайрон бўлиб турганимда, унинг ўзи мени бу ҳолатдан “қутқарди”.

— Масалан, мен фалон газеталарда (у хусусий нашрдан бирини тилга олди) шеърим чиқиши учун йигирма минг, журналдаги мақолам учун элик минг сўм берганман...

Қиз бу ҳақда шунчалар бепарво гапирардики, ҳатто ўзи ёзмаган шеър ёки мақолани “меники” дейишдан заррача уялмасди. Қўлидаги 60-70 та газета тўпламига қараб, бир ярим-икки миллион атофида ҳаражат бўлганини чамаладим. Номлари саналган нашрлар эса шунчаки оддий газета-журналлар эмас, республика миқёсида чоп этилаётган обрўли нашрлар эди. Бу ҳолга жимгина кўз юмиб кетолмасдим. Ичимдаги порози қайфиятни энди ташимга чиқармоқчи эдим, эшик олдида турган ходим навбатим етиб келганини эълон қилди.

Ҳакамлар олдида кирганимда ичимда бироз ҳадик, бироз ғазаб бор эди. Сабаби ҳозиргина тапқарида эшитганим чин бўлса, танловдан ўта олмаслигим аниқ. Ҳакамлар хайфати аззолари адабиётга оид саволлар беришди. Уларга билимим даражасида жавоб бердим. Гапларимни тинглаб турган ҳакамлардан бири менга зимдан раэм солди-да, “Мақолаларни ўзингиз ёзганмисиз ё бировникими?” деб сўраб қолди. Очиги, бу савол боғлиқ қизиқликдан-да ажабланиш билан қўйилган эди. Жаҳлим чиқгани юз-кўзимдан аён бўлди шекилли, ҳолатимни пайқатган ҳакам аста сўз қотди: “Энди ҳафа бўлмайсиз, ука, ҳозир шунақалар кўпайган. Исм ёзилган мақола бўйича суҳбатлашсангиз ё савол берсангиз, дудукланиб, нима дегирин билмай, ўзини йўқотиб қўяди. Қўтариб келаятган ижод маҳсулларини ўзлари ёзмаётганини ҳам, уларнинг асл мақсади қандай йўл билан бўлмасин муқофотга эга чиқиш эканини ҳам яхши биламиз...”

Ҳакамнинг сўзларини эшитиб, бундан олти ой муқаддам ўтказилган вилоят босқичида иштирокчиларга 20 дақиқа вақт мобайнида танланган мавзу асосида мақола ёзиш шарти топширилгани ёдимга тушди. Бунинг сабабини энди англагандек бўлдим.

Савол-жавобдан чиққач, бошқа иштирокчилар билан суҳбатлашиб кўрсам, ҳакам айтганидек, уларнинг аксарияти чоп этилган мақолалари ҳақида жўяли бир фикр билдирилмади, “ўзимники” деган шеърларини ёддан айтиб бера олмади. Фалон-фалон газеталарда шунча пулга чоп этилганман, дея мактанган қиз эса охири ўзи яхши ёза олмаслигини, ёзганлари бир неча бор таҳририятлардан босилмай қайтгани, шу боис пул бериб бўлса ҳам ўз номидан шеър ва мақолаларини чоп эттирганини тан олди.

Қизиқ, нахотки, истеъдодни, қобилиятни пулга сотиб олиш мумкин бўлса? Бундай номаъқулчиликлар қилаётган тенгқурларим кимни алдамоқчи, хайронман?! Шундай йўллар билан бир кун муқофот олишар, аммо кун келиб маҳорат ва қобилият синалганда, улар ўзларини қандай оқлашаркин?

Мен ҳам тез-тез пойтахтга келиб, таҳририятларга мақолаларимни бериб кетаман. Аммо шу вақтгача, бирон марта пул сўраган ёки бирор нарса тама қилганларга учрамадим. Аксинча, ёзганларимда камчилик ва хатолар бўлса, маслаҳат беришади, маъқул топишса, чоп этишади.

Тўғри, бугун биз — ёшлар учун ўтказилаётган танловлар жуда кўп. Албатта, уларнинг хар бири ёш истеъдод эгаларини кашф этиш, уларни қўллаб-қувватлаш, моддий ва маънавий рағбатлантириш мақсадида ташкил этилган. Аммо улардаги иштирокчилар ёлғон ва алдов аралашган, “кимники кўп?” мезони асосида танланмаслиги керак, деб ўйлайман. Шундагина ҳақиқий маҳорат ва қобилият эгалари бўй кўрсатади. Шунда энди шаклланаётган ёш ижодкорлар ҳам тайёрга айёр бўлмай, ўз устиди ишларини, жамият ҳам маъсулиятсиз ва ўртамиёна кадрларга тўлмасини!

Юқоридаги ҳолатлар билан ҳаммани айблаш, журналистика соҳасида неча йиллардан бери ҳалол меҳнат қилиб келаётган устоз ижодкорлар шайнига доғ тушириш фикридан усталоқ йироқман. Шунчаки, ёш ижодкорлар оёғига болта ураётган бу каби иллатлардан ҳалос бўлишимизни чин дилдан истайман. Ижодга ҳавасманд хар бир тенгдошим бу ҳақда кенгрок мушоҳада қилиб, ўзига керакли ҳулосани чиқаришини хоҳлайман.

Сўзим сўнггида газеталарда ўз номидан пулга мақола чиқартириб, “булар меники” деб мағрурланиб юрган қизга қарата шундай демокчанман: “Аслида, тўғри йўл билан, пок вихор билан газеталарда чиқишининг қиммати анча балинд, ойимқиз. Чунки истеъдод бозорда сотилмайди!”

Отабек БАКИРОВ,
Ангрен шаҳридаги 27-мактаб ўқувчиси

Қорақалпоғистон Республикаси «UZDIGITAL TV» рақамли телевидениеси тест режимида эфирга узатилмоқда. Жорий йил февраль ойидан у турли тариф асосида ёпиқ тарзда эфирга узатилади. Бу ҳақда компания расмийлари маълум қилди.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА РАҚАМЛИ ТЕЛЕВИДЕНИЕГА ЎТИШ БОШЛАНДИ

Нукусда «UZDIGITAL TV» МЧЖнинг савдо ва абонентларга хизмат кўрсатиш офисининг очилиши режалаштирилган. Офис харидорнинг телевизор DVB-T2 стандартдаги (ички) тюнерга эга ёки эга эмаслигига қараб, 2 турдаги қурилмани (tele-card ёки тюнерни) тавсия қилади. Хорижий мамлакатларнинг 4, 13, 31 телеканални намойиш қилинадиган уч турдаги тариф асосида ойлик тўловлар 4 минг 500 сўм, 11 минг ва 16 минг 500 сўм қилиб белгиланган.

— Ҳозирги кунда Қорақалпоғистон Республикасида рақамли телевидениени йўлга қўйиш ишлари олиб боришмоқда. Эфирга хорижий мамлакатларнинг телеканалларини синов тариқасида вақтинча бепул узатиш ушбу тадбирларнинг бошланиши эди. Мақсад — «UZDIGITAL TV» рақамли телевидениесининг юқори аниқликда ҳамда сифатли кўринишда ишлашини намойиш қилиш, — дейди ушбу МЧЖ маркетинг бўйича менежери Бобур Қобилжанов. — Мобил алоқа воситалари учун махсус дастур ёрдамида телеканалларни кўриш учун фойдаланувчи уйда ўтириб, ойлик тўловларни тўлаши мумкин. Электрон кўрсатувлар дастури (EPG)нинг хотирага сақлаш функцияси билан фойдаланиб, ўзи хоҳлаган кўрсатувни ўтказиб юбормаслик имкониятига эга бўлади. Шунингдек, қурилмаларда ота-оналар назорати ўрнатилган бўлиб, 16 ёшдан кичик болалар кўриши мумкин бўлмаган кўрсатув ва фильмларни пароль ўрнатиш орқали блоклаб қўйиш мумкин. Уларни фақат расмий офислардангина сотиб олиш таъкид қилинади.

Эслатиб ўтамиз, бу телеканаллар Нукус шаҳри ва ундан 70 километр масофадаги ҳудудларда намойиш этилади.

Есимқан ҚАНААТОВ,
УЗА

Ўзбекистонда журналистларни тайёрлашда Ҳиндистон тажрибасидан фойдаланилади

15 январь куни Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети халқаро журналистика факультети вакиллари Ҳиндистон оммавий коммуникация институтига (Indian Institute of Mass Communication — IIMC) ташриф буюрди.

Сафардан қўзланган мақсад журналистика соҳасида Ҳиндистонда етакчи олий таълим муассасаси — Оммавий коммуникация институтини билан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатишдан иборат.

Учрашувларда томонлар талаба ва ўқитувчилар алмашинуви, ҳамкорликда илмий анжуманлар ташкил этиш, илмий тадқиқот ишларини йўлга қўйиш ва шу каби фойдаланиш ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришга келишиб олдилар.

Сафар давомида икки мамлакат олий таълим муассасалари ўртасида ҳамкорлик меморандуми имзоланиши режалаштирилган.

Эслатиб ўтамиз, Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Олий Мажлиси Мурожаатномасида мамлакатимизда журналистика таълими соҳасида хорижий тажрибани ўрганиш, за-

монавий ахборот-коммуникация технологияларидан самарали фойдаланиш, ёш журналистларнинг чет тилларини мукаммал ўрганиш масалалари алоҳида тўхталган эди.

ЎЗА маълумотномасида: Ҳиндистон оммавий коммуникация институтини (Indian Institute of Mass Communication — IIMC) 1965 йил 17 август куни ташкил этилган. Унинг ташаббускори Ҳиндистон Ахборот ва телерадио-эшиттиришлар вазирлигининг ўша кезлардаги вазир Индира Ганди ҳисобланади. IIMC ўз фаолиятини кичик жамоа, шу жумладан UNESCO томонидан ажратилган икки нафар консультант иштирокида бошлаган.

Дастлабки йилларда мазкур олий ўқув даргоҳи асосан мамлакатдаги марказий идоралар, вазирликларнинг ахборот хизмат-

лари учун кадрлар тайёрлаш билан шуғулланган. Шунингдек, муассасада журналистика таълими бўйича илмий тадқиқотлар олиб боришган.

1969 йилдан эътиборан хорижлик талабалар ҳам ушбу даргоҳда таълим олиш имконига эга бўлишди. Хусусан, хорижий мамлакатлар ёш журналистлари учун аспирантура бўлими иш бошлади.

Журналистика таълими соҳасида IIMC ва Ўзбекистон ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари мустақилликнинг дастлабки йилларида йўлга қўйилган. 1993 йилдан бошлаб мазкур институтда ўзбекистонлик 50 нафардан зиёд журналист 4 ойлик «Янгиликлар агентликлари журналистикаси» (News Agency Journalism) ўқув курсларини ўтаган.

ЎЗА

► ШАРХ

ТАЁКНИНГ УЧИНЧИ УЧИ КАЕРДА?

ТЕРРОРЧИНИНГ МИЛЛАТИ БОР

Стокгольмдаги, Санкт-Петербургдаги, ундан аввалроқ, Истанбулдаги террорчилик актларда, минг афсуски, ижрочилар ўзбек миллатига оид бўлиб чиқди. Демак, террорчиининг миллати бор экан-да...

Қобил Ҳобилни ўлдириб Ер юзидаги илк муҳим жиноятни содир этганидан то бугунги кунга қадар кўп сувлар оқиб ўтди. Утган бу даврлар мобайнида Одам Ато фарзандларининг бир-бирига нисбатан душманилиги вақт сайин янги номлар билан аниқлаверди. Манфатлар ва мақсадлар учун истилолар, салбиқ юришлари, инқилоблар қилиниб, қонлар тўкилди. Утган асрларда уюштирилган, инсониятга қарши қаратилган жиноятларда қарама-қарши томонлар кундек равшан эди. Аммо бизнинг асримизга келиб бу ҳолат ўта мураккаб тус олди.

Тинч-осойишта шаҳарда қутилмаганда бош портлайди ва бир лаҳзада бари қулга айланади. Бу ҳолиси яшн тизлигида ОАВнинг бош мавзуси — янада аниқроқ қилиб айтганда, «нонига» айланади. Уларнинг хабарлари олдига «яна бир террорчилик акти содир этилди» деб бошланади. Ҳа, бутун Одам боаларининг тилида энг кўп айтилатган сўзлар «террор», «терроризм», «террорчи» кабилардир.

Бу мақоладан мақсад террорчиларнинг миллати бўлмади деб томоқ йиртиб, ўзимиздан чиққан болодан воз кечиб қолиш, миллат номидан оқ қилдим, кўк қилдим каби иддаоларни такрорлаш эмас. Аксинча, Одам алайҳиссалом авлодларининг нега бу қадар ҳукушчилик, манфурчилик, шафқатсизлик ва жоҳиллик йўлини билла туриб танлаётгани ҳамда бу танловни вужудга келтиришга сабаб бўлаётган омиллар таҳлилга бағишланган.

Мамлакатимизда терроризмга қарши кураш борасида давлат хизматлари томонидан кенг қўлмалли ишлар олиб боришмоқда. Ўз моҳиятига кўра махсус хизматлар, ички ишлар органдари, прокуратура ва бошқа куч ишлатар тизимлар гарданига тушганини аъло даражада бахариштипти. Террорчилар аниқланипти, террористлар олдиди олинипти, судлар керакли жазо қўллапти. Албатта, террор профилактикаси билан ҳам шуғулланилпти. Бир қарашда ҳаммаси аълодек. Аммо! Масаланинг нозик бир нуктаси бор. Ҳаммаси жойида бўлса, нега террорчилар пайдо бўляпти? Радикал кучлар қаердан ўртага чиқапти? Бунга махсус ва куч ишлатар тизимлар айбдорми?

Келинг, чиройли гаплар ва терроризм шаънига тавқи лаянатлар ёддириндан, Ватан хонлариди деб ҳукм чиқариш каби умумий гапларнинг четта суриб, террорчиларни вужудга келтираётган, террор дарахтининг илдизини суроғатдан омилларни таҳлил қилиб қарайлик.

«ТЕРОСТРАТ СИНДРОМИ» ҲУДУ ШАМОЛ ТЕГИРМОНЛАРИГА ҚАРШИ КУРАШ

Утган йили ўз ишининг усталари бўлган Абдукарим Мирзаев, Бахтиёр Каримов, Дилмурод Масандов, Хуришд Далиевлар билан бирликлда «Ок ва Қор» телелойнаҳасини тайёрлаган эдик. Мавзу ҳукушчиликнинг келиб чиқиш моҳиятларига бағишланганлиди.

Шу қўрсатувда биз ўша машҳур Герострат тарихига тўхталган ва ҳукушчилик, террорни амалга ошираётган ижрочиларига нисбатан «герострат синдромига» чалинганлар иборасини қўллаган эдик. Бутун дунё геростратлар, яъни террорчиларга қарши курашиб келади. Террорчилик, демак, устидан ҳукм ўқилади — ё осилди, ё отилди. Агар у топиладас, жилақузма, телеланалар орқали ота-онаси чиқиб, боласини оқ қилгани ҳақида маълум қилади. Қўзимиз фақат геростратларни кўраб экан, биз бу муаммонга енг олмайми? Балки фақат унинг сояларига қарши курашамиз, холос. Бу Дон Кихотнинг шамол тегиримонларига қарши курашига ўхшайди асли.

ҚИМОРДА ҲАНАГАН ЭМАС, ҲАНАГАН ҲАНАГАН

Террорнинг кўпчилигининг диққат-марказидан қочган муҳим жиҳати бор. Биласиз, аскарнинг мамлакатларда биржа савдолари ўша мамлакат иқтисодида энг муҳим ўрин тутайди. Ҳудди шунингдек, ҳалқаро биржалардаги савдолар натижалари мамлакатлар иқтисодини ё у қили, ё бу қилиш қучига эга.

Исталган ҳудуддаги рўй берган террорчилик актлари, дарҳол жаҳон биржаларидаги олдиди-содиди таъсир кўрсатади. Ҳатто қайсибир мамлакат давлат раҳбарининг чиқиши ҳам яхши ёки ёмон таъсири акс этади биржаларда. Триллионлаб сармоялар айланидиган ҳалқаро биржаларда нархнинг бир тушиб, қайта чиқиши бир неча соат ичиди компанияларни (давлат ёки ҳусусий манфатларни) ифода этаётган компанияларни) миллиардлаб ишлаб олишига ёки касодга учрашига олиб келиши мумкин.

Бу «холис» биржалар гўёки бир қимор. Унда қайси давлат компаниялари ёки ҳусусий концернлар ўйнаидиган қатъи назар, ютади ҳам, ютқизади ҳам. Аммо ютқизмайдиган ягона тараф бу — биржаларнинг ортида турганлар — трансмиллий корпорациялардир.

Билишимиз керак бўлган нукта шуки, агар террорчилик ташкилотлари катта сиёсий манфатларга хизмат қилмаганида, Покистон, Афғонистон, Сурия ёки Сомалида жанг қилаётган террорчилар қўлида замонавий қуроллар — замонавий авиотанлар, ҳаво ҳужумига қарши лавлатиладиган зенит техникалари, юқори технологиялар маҳсули бўлган танклар зирхини тешадиган пулемётлар, сунъий йўлдош орқали ишлайдиган алоқа воситалари, замонавий энкировкалар, тоғларда юришга қўллашган оёқ қиймлар бўлмас эди. Буларнинг барчаси жуда катта маблағ эвазига қўлга киритилади. Тоғу тош орасидаги террорчи қаердан топсин шунча пулни?

Кимдир, масалан, Афғонистонда террорчилар наркотрафик орқали мўмай даромад топади деб айтди. Ўзгироз билдиранам бу даъвога. Биринчидан, наркотрафик сўзиди асосий сўз «нарко» эмас, балки «трафик»дир. Яъни наркотикларнинг керакли нукталарга етказиш трафиги. Ҳарқалай, террорчилик ташкилотлари грамлаб ёки килолаб наркотик савдоси билан шуғулланмаслиги аниқ. Тонналаб етказиш учун эса самолётлар, бутун бошли логистика керак. Бу эса катта кучларнинг кичик ёрдамисиз амалга ошмайди.

Иккинчидан, наркотика бозор керак, мижоз керак. Наркотикларнинг асосий катта бозори ривожланган мамлакатларда эканини ҳисобга олсак, яна керакли хулоса келиб чиқаради. Ҳақиқат шуки, катта ёки кичик террор ташкилотларининг ортида, қудратли ёки қудратсиз мамлакат ёхуд корпорацияларнинг катта ёки кичик манфатлари ётади.

ТАЁКНИНГ УЧИНЧИ УЧИ...

Дунёда икки тоифа бор. Бирини террорини инсониятга қаратилган ёвузлик сифатида баҳолаб, унга қарши курашади. Иккинчи тоифа — террорини ўзига қасб қилган томон. Уларга кўра, уларнинг бу қаракатлари эзгу мақсад ва гоё учун хизмат қилади. Албатта, таёкнинг иккита учи ёки танганинг икки томони бўлади. Дунё ҳам шунга ўхшайди — бир томонда эзгулик, бир томонда ёвузлик. Улар ўртасидаги жанг қиймататча давом этади. Бунинг тан оламиш. Аммо террорчилик муаммосининг моҳиятини аниқлаш ҳаракат қилар эканмиз, қадимгилар айтганидек, қарама-қарши томонлар ўртасидаги зиддиятларни келтириб чиқарувчи — учинчи томонни кўриб дол қоламиз.

Ҳаётда террорчи сифатида эълон қилинган, қамалиб чиққан, мамлакатимизда қидирув эълон қилиниб, чет элларда сарсон-саргардон юрган одамларни кўп кўрганимиз.

Ожиз тафаккуримиз доирасида уларни тушунишга (уларни оқлаш маъносиди эмас, балки уларни бу нуктага келишга сабаб бўлган омилларни), ўрганишга ҳаракат қилайлик... Уларнинг орасида содда, алданганлари каби бу йўлда ўз хоҳиши билан кирган мутаассиблари ҳам бор.

Улар билан гаплашиш бейфойда ва бахли. Агар фикҳ (ислом ҳуқуқи), тафсир (Қуръон оятларининг маъноси), ҳадис ва тасаввуф бўйича етарли билимга эга бўлмасангиз, тўғри йўлга соламан, тушунирман деб қиринишдан сўхбатингиздан энг камиди муваффақият қозонадиз қачисиз. Ҳаттоки ўзингизнинг қарашларингизга нисбатан ўзингизда шубҳа уйғониб қолади.

Маълум бўладигани шуки, қарчингиздаги одам жуда кучли мафкуралар ишлов берилган, тайёрланган. Яъни унинг келтириётган иқтибослари, «илмий» қарашлари, ўзини туттиши, гапириниш оҳанги, кўз билан манипуляция қила олиш қобилиятлари унда пайдо бўлган табиий жиҳатлар эмас. Унга бу «илмлар» ўргатилган, сўхбатдошни манипуляция қилиш йўлини қайта ва қайта шуғуллангилар, мукаммаллаштирилган.

Энди сизга савол. Ҳўш, биз террорчи деганда одам ўлдирганида ҳам, кўрққанида ҳам, қувонганида ҳам, ўзини портлатаётганида ҳам «Аллоху Акбар!» деб бақиринишга ўрганган, телевизорда кўрганимиз дала-дашлару, тоғларда қурол қўтарган юрган одамларни кўз ўнгимизга келтирганимиз — террорчилар — тоғда, қўлда бу илмларни кашф этишибилми? Мукаммаллаштиришибилми? Асло!

Ислом аҳкомларига асосланган аниқли қарашлар, нигоҳ технологиялари, овоз тембри орқали руҳий таъсир кўрсатиш имкониятлари, террорчилар лагерлари joyлашган тоғ тошлардан минглаб километрлар узоқлиқларда, балки умуманлар ортдаги демократик давлатларнинг илмий тадиқот институтларида ишлаб чиқилган, синон-

дан ўтган, мукаммаллаштирилган. Айнан бу «устозлар» таёкнинг қўринмас учинчи учидир. Шундай экан, учинчи томон қўллаётган технологияларга қарши биз ҳам ўз метолларимизни табиқ қила олаямизми? Афсуски, бу саволга «йўқ» дейишдан ўзга чора топилмайди.

Аммо булар бир ватандошимизнинг террорчига айланишига сабаб эмас. Ҳарқалай, ақили одам «Кел, пул берамиз, жаннатга тушасан!» каби сохта даъватларга учиб, болачақсини ташлаб, ота-онасига оқ бўлиб, Ватанига хиёнат қилиш кўчасига кириб кетмайди. Терроризм моҳиятини очиб бераётган шунча тарғибот ишлари (қанчалик самарасиз ёки самаралилиги ҳақида сал кейинроқ тўхталамиз) олиб борилаётган, телевидение орқали қўрсатувлар бериб турилган бугунги кунларда, ватандошимиз фақат сохта даъватларга эргашиб кетаётганига ишониб қийин. Бунинг бошқа сабаблари бор.

Тан олинган террорлоглар (терроризмнинг руҳий-ижтимоий келиб чиқишини ўрганувчилар) филларидан келиб чиқиб, шунин аниқ айтиш мумкинки, террорчилар сафига қўшилиётганлар шахс сифатида бахтсиз инсонлардир. Деярли бундай йўлни таллаганларнинг барчаси, жамият ижтимоий ҳаётида ўз ўрнини тополмаган ёхуд ўз ички потенциалини рўёбга чиқариш имкониятидан маҳрум бўлганлардир. Қисқаси, ўзини бахтли ҳис этиш имкониятидан маҳрум бўлган ёки маҳрум этилган кимсалардир. Экстремистик оқим аъзоси бўлиш учун инсонда, аввало, экстремистик кайфият пайдо бўлиши керак.

Радикал қарашлар радикал кайфиятдан келиб чиқади. Бу бир онда рўй берадиган ҳолиси эмас. Йиллар давомида шаклланидиган жараёндир. Чуқурроқ айтилган бўлсак, болангизга ўз вақтида берилмаётган тарбия, эътибор, меҳр, сўраган саволга берилмаган жавоб, қўрсатилган руҳий дала, андиша қилиб айтилмаган, тушунириб берилмаган нозик масалалар, эътиборсиз қолдирилган ахлоқсиз бир қадими, ёнингиздаги ёйиша нонин бўлмаган қўнингизнинг ҳолини билла туриб, далаблади ўтказган тўй-маъракагиз, давлат маъмури сифатида қилинган тамағилар, ўз ишингизга профессионал ёлдамаслик ёки ўз профессионалтигиз устиди ишлаганингиз (кейинчалик хато қилиш эҳтимоли), ўз ҳаққи бўлган нафақасини олиш учун қушлаб навабда туриш, ортқча бюрократия, диний соҳа вакилларининг ўз қилган даъватига ўзи амал қилмаслиги каби ҳолатларнинг барчаси терроризмни — экстремистик радикал кайфиятларни келтириб чиқарадиган омиллардир.

Ижтимоий адолатсизлик, ахлоқсизлик терроризм тегиримонига сув қўйишдан ўзга нарса эмас. Чўнки болангизнинг саволгига сиз бермаган жавобни берадиганлар, сиз андиша қилиб тушунириб бермаган нозик масалаларни тушунириб берувчилар, сиз адолатсизлик қилган ватандошимиз кўнглида жамиятга нисбатан нафрат уйғотадиганлар, сиз қўрсатмаган марҳуматини қўрсатадиганлар, қисқаси, бўш қолган басыратимиз қосасини истагани билан тўлдирадиганлар ҳаминша топилади.

РАДИКАЛИЗМГА ҚАРШИ РАДИКАЛИЗМ БИЛАН ЭМАС...

Террорнинг миллати бўлмади, аммо террорчининг миллати бор. Агар унинг томирида миллатимиз қони оқаётган бўлса, унинг террорчига айланиш қарорини қабул қилишида бизнинг, жамиятнинг ҳам айби бор. Оқ қилдим, кўк қилдим деб миллатнинг осий фарзандларидан воз кечиш ва ўзимиздан соқит қилишдан осон иш йўқ. Бундай қилиш ўзини алаш, масъулиятдан ўзини олиб қочишдан бошқа нарса эмас. Ўзини алдамаслик ҳақиқатни қабул қилишдир. Ҳаттокамчилигимизни мард бўлиб, тан олиб, уларни тўзатсаккина, дардан халос бўламиз.

Юқорида биз махсус ва куч ишлатар тизимлар ҳақида савол бердик. Улар айбдорми деб. Улар ўз ишини, бурчини, елкасига тушадиган бажарапти. Террорчиларни аниқлашга, аниқданганлари қўлга олиниб жазосини олашпти. Аммо бу хавфни вужудга келтириётган асл омиллар билан курашиш жомаотчилик, яъни сиз ва бизнинг ишимиздир.

Терроризмга қарши кураш концепцияси, усули, умуман масалалар ёндашув тақомиллаштирилмас экан, ижобий натижага эришиш қийин. Фикримча, терроризмга қарши курашиш ва унинг профилактикаси ишига фуқаролик жамияти институтлари — нодавлат ташкилотлар секторини фал жаб этиш вақти келди. Албатта, терроризмга қарши курашиш бу мутлақо давлат куч ишлатар тизимларининг иши. Аммо уни профилактика қилиш нодавлат ноижорат ташкилотлар, фуқаролик жамиятлари институтлари, жомаотчилик фаоллари зиммасига юкланиши керак.

Афсуски, ҳозирги ҳолатда терроризм гоёларига қарши кураш кўпқарига ўхшаб қолган. Ҳамма

тарғиботчи ташкилотлар, нодавлат ташкилотлар ўз билганича от чоптиради, ҳамма улоқни ўзи илиб кетгиси келади. Надоматки, терроризм гоёларига қарши сифатли ва илмий асосли, уюшган ҳолда курашиш кераклиги вақти аллақачон келган, биз эса кеч қоляпмиз.

Биз медиа технологиялар даврида яшаймиз. Шундай экан, радикал кайфият уйғотувчи примитив тоқшоулардан воз кечиб, бугунги кун талабига мос ва сифатли (пиар ва руҳий манипуляция технологиялари усуллари орқали) медиамаҳсулотлар яратишга эътибор қаратишимиз керак. Қолаверса, глобал ахборот воситаси ҳисобланган интернет тармоғи бўйича стратегик филърт дастурини ишлаб чиқиш ҳам куннинг энг долзарб масаласилигига қолмоқда.

Биргина мисол — бутун интернет тармоғида юқорида тилга олганимиз «учинчи томон» (чет эл хавфсизлик ташкилотлари ёхуд уларга хизмат қиладиган ёпиқ илмий марказлар) тарафидан муҳамал ишлаб чиқилган ўзбек тилида фаолият юритадиган сайтлар бор. Улар террорчилик ёки импералистик гоёларни тарғиб-таъшиқ қилмоқда. Бу сайтларни ўрганар эканмиз, беихтиёр даҳшатга тушамиз. Уларнинг мақсди инсон, ҳусусан, ёшлар онгига қандай психологик таъсир кўрсатиб, ёшларни ўз ота-онасига ва Ватанига қарши қурол қўтаришга қодир манкуртлар тайёрлашдан ўзга мақсди йўқлигига амин бўламиз.

Фикримнинг исботи сифатида бу каби сайтлардан бирида «Онанинг ўнгилга мактуби» номли саҳифасида она ўз ўғлини жиҳодга қорлаётгани келтириш мумкин. Мактубда она ўз жигарбандини беғуноқ инсонлар қонини тўкишга ундамоқда. Қайси она бундай қила олади? Албатта, бу оналарга хос эмас. Аммо сайтнинг ортида турганлар «она» мотиви воситасида ёшларнинг онгига жуда кучли таъсир кўрсатиш йўлидан боранлар.

Шундай экан, асосий фаолияти терроризм гоёларига қарши информация курашишга қаратилган Ўзбекистон Президентини ҳузурда Республика антитеррор жомаотчилик кеңашини тузиш эҳтиёжи аллақачон бугунги куннинг талабига айланиб улгурди. Бу кеңаш таркибини турли нодавлат ноижорат ташкилотларнинг вакиллари, жомаот арбоблари, фан ва маданият номояндалари, пиартехнологлар, политехнологлар, юқори малакали психологлардан шакллантирилишига қўзланган мақсадга эришиш қалофати була олади. Ушбу кеңаш турли усуллар орқали терроризмга қарши олиб борилаётган ахборот курашлари, тарғибот ишларини мувофиқлаштириши керак. Биринчидан, бир-бирини такрорлаётган тадбирларнинг сони қамайиб, сифати ошади. Иккинчидан, аниқ бир мувофиқлаштирилган ҳаракат давлат маблағларини тежайди, жомаотчилик вақтини сифатсиз, тарғибот номи билан ўтказилидиган мажлисларга сарф этишдан овоз этади. Айнан кеңаш тавсияси ва хулосасига кўра терроризм ҳақида филъмлар олинса, машҳур режиссёрларимиз кимўзига шошқалоқлик билан радикал кайфиятга олинаётган (балзи ҳолларда нафақат сифатсиз кино олиш, балки қарши курашаман деб реклама қилиб қўяётган) филъмлар пайдо бўлишининг олди олинарди. Энг асосийси, терроризмга қарши курашга жомаотчилик вакилларини ваколатлантириш, жалб этиш, бу болога қарши фақат давлат эмас, ҳар бир фуқаро ҳар қуни курашиши кераклигини аниқлаш ва ҳаракат қилиш, масъулиятли бўлиш имконини яратлади.

Энди ваъда қилганимдек, икки оғиз бутунги тарғибот ишлари ҳақида.

ИШИД (Ўзбекистонда фаолият таққиланган экстремистик ташкилот) бир неча йил аввал тўртта медиа марказга эга эди. «DABIQ» номли глянц қорозда рангли журналлар чиқарди. Иккита Ўзбек тилида роликлар тайёрловчи студияси бўлган маълум. Сохта даъватлари бир тийинга қиммат бўлса, техника жиҳатдан видеомаҳсулотлари юқори савияда эди. Кунда ўнлаб видеороликлар тайёрлаб, интернетга жойлаштириб келишарди.

Бизда-чи?

АТОМ БОМБАСИ БИЛАН ЧУМЧУК ОВИ...

Бундай гоёларга қарши курашиш ваколати ва мажбурияти бўлган айрим нодавлат ноижорат ташкилотларда эса на битта камера, на бирорта чироқ ва на микрофони бор ҳанузгача. Мустақил тар-

ғибот материали тайёрлаш учун телевидениедан камера ва чироқларни олиш — деярли имконсиз. Югур-югур ва қорозбозликнинг ўзига тўрт-беш кун вақт кетади. Ахборот асрида эса вақтинг кетди — ҳамма нарсанг кетди, дегани аслида. «Ўзбекино»га мурожаат қилишга уялсан киши, чўнки ўзлари сифатли камераларни ижарага олишади... Аммо талаб катта, бажариш керак. Чорасизликдан яна ўша самарасиз мажлисбозлик қилишдаги тарғибот тадбирлари уюштирилаверди.

Тарғиботчиға кўмак руқни остида (яна бир ҳудди шундай илмий-амалий марказлардан бири томонидан) давлатнинг миллионлари ҳисобига, илмий асосланган, аммо мураккаб илмий тилда ёзилган рисо-лалар чоп этилади. Улар тарғиботчиларга тарқатилиди. Аксарият маъруза қилувчилар уни очиб ҳам қўрмайди. Қўрталари тушунмайди, тушуналигандари эса халқ бу рисо-лалардаги баландпарвоз гапларга ишонмаслигини, омма бу гапларни «ҳазм қилмаслигини» тушунади.

Бунинг ўрнига халқона тилда, ёшлар ҳам, кесаклар ҳам тушуна-диган кичкина флайер ёхуд 5 да-ққалик ролик (замонавий онгга таъсир этувчи илмий технология-ларга асосланган ҳолда) тайёрлан-са, жамиятга аниқ кучли таъсир эти-ши мумкинлиги тан олинмайди. Минг афсуҳ!

Ҳисоботда эса ҳаммаси зўр: таш-килотлар ўз вазифасини бажари-ди — ажратилган пулларга рисола ва китоб-лар чиқарилиди, эгасига етказилди, мажлис қилиб гапириб берилди! «Бунча» нафар аҳоли қамраб олинди! Натижа-чи? Таъбирда қатнашган-ларнинг қанчаси моҳиятини аниқла-етди? Қанчаси изтиробига маълум топи, саволгига жавоб олди? Аф-суски, бу мезонларни ўлчайдиган, баҳолайдиган замонавий усуллар ҳали бизда йўқ. Натижа «гап деса қоп-қоп, самарани излаб топ» бўла-япти. Афсуҳ.

НИМА ҚИЛМОҚ КЕРАК?

Биринчидан, жомаот, нодавлат ноижорат ташкилотлар ва фуқаро-лик жамиятининг бошқа институт-ларига терроризмга қарши инфор-мация кураш, радикал ва экстре-мистик гоёлар профилактикаси ишида аниқ ваколатлар берилмас-экан, (юқоридаги кеңаш тақлифи) биз террорнинг аниқли натижалари билан курашишда давом этавера-миз. Асло сабаблар билан эмас.

Иккинчидан, диний соҳа вакил-ларимиз жамиятимиз аъзоларини мутаассиб бўлиб қолишига қарши сифатли, илмий асосланган тарғи-бот олиб боришлари, халқни чин маърифат — қайси динга, миллатга оид бўлишга қарамай, Одам ато фарзандларини севиш кераклигини, илм ҳам катта ибодат эканини, ас-тойдил меҳнат қилиш, унинг ор-тидан бойишга ҳаракат қилиш сун-нат эканини, инсонларимиз тоби қочса, қулночига ёки муллага дам солдиргани эмас, аввал докторга бориши кераклигини айтиши, ту-шунириши, ўзлари орасида «свар-ка» деб айтадиган «соққа» эвазига норасий иккинчи ёки учинчи ни-коҳларни ими-жимиди ўқиб қўйишдан тийилиши керак (юқори-даги ҳолатларда муҳтарам дин ва-килларимизнинг барчаси шундай деган фикрдан йироқдман. Зотан, вижодни пок домларимиз бу гап-лардан оғринмайдилар, гапимиз те-гиб кетадиганларига эса Худодан инсоф талаб қиламиз).

Учинчидан, давлат бюджетидан маърифий-маънавий, тарбиявий ишларга маблағ ажратилаётган бўлса, бу ишларнинг ўтказилган-лиги, қанча одам қамраб олингани эмас, эришилган натижаларни ба-ҳолаш тизимини яратишга сарф-ланган маблағларнинг нечоғлиқ ўрнили ҳамда самарали ишлатил-ганини билиш имконини яратлади (замонавий менежмент тамойили).

Тўртинчидан, бу бололардан на-жот фақат илмда, тафаккур ривож-ида эканини фақатгина аниқлаш эмас, ҳис қилишимиз керак. Ҳар биримиз.

Бешинчидан (бу энг асосийси): терроризм, радикал экстремистик гоёларга қарши курашишнинг энг са-марали усули бу — инсонларга бахтли бўлишлари учун шароит яратиш (фақатгина севган қизига уйлантириб қўйиш эмас), бахтли бўлишнинг ўратилиш (ойилда, ижти-моий ҳаётда бахтли бўлишнинг), ҳар бир ватандошимиз нафақат бахтли инсон, балки бахтли фуқаро этиб ўзини ҳис қилиши учун ҳаракат қилишимиз керак. Бунинг учун иж-тимоий адолат ва озгина меҳр, ғни-миздагиларга озгина эътиборимиз лозим.

Р.С. Аччиқ ҳақиқат шуки, террорчининг миллати бор. У қайси миллатдан бўлса, террорчилик маълум бўлса, ўша миллат номига тош отилади. Ҳеч кимга билдирмай террорчи-лик қилиб, секингина ортга қайтса, барибир орамизга қайтади. У ҳеч қачон биз аввал билган инсон бўлиб қайтмайди, жаллод бўлиб қайтади. Бизни жазолантиради. Дейликки, омади келиб, ҳатто кўрсатган «қароматлари» сирлигига қолди. Ҳеч ким билмади деб хурсанд бўлманг! Ҳато учун ҳақиқий жазо тул-роққа кирганимиздан сўнг келади. Ундан эса асло қочиб қуту-лолмаймиз.

Саид Абдулазиз ЮСЎПОВ

► БУ ТУРФА ОЛАМ

ЯҚИН 25 ЙИЛДА ИНСОНЯТНИ КУТАЁТГАН ХАВФ

“Science Advances” журналининг ёзишича, Марказий Европа, Африка, Марказий ва Шимолий Америка, Ҳиндистон, Покистон, Индонезия ҳамда Хитой келгу-сида сув тошқинлари остида қолиши мумкин. Тадқиқотларнинг кўрсатишича, яқин 25 йил ичидида кузатиладиган глобал иссиқ туфайли 10 миллионлаб инсонлар ҳалок бўлишлари мумкин.

Олимларнинг фикрига кўра, сайёрамизнинг ақсар ерлариди бўронлар ва кучли ёмғирлар кузатилади, бу эса ўз навбатида сув тошқин-ларига сабаб бўлади. Айниқса, юқорида номи тилга олинган мамлакатлар кўпроқ талофат қилиши кутилмоқда. Олимлар томонидан ўрга-нилан келгуси 25 йилда глобал иссиқ хавфи-нинг олдини олиш имкони бўлмайди, сабаби ҳеч бир омил ва чора-тадбирлар бунга тўсиқ бўл-маслиги тадиқотларда ўз исботини топди.

Илгарироқ америкалик олимлар нима учун глобал иссиқ тезлашиб бораётгани ҳақида маълумотлар беришган эди. Иқлимшуносларнинг баҳоратиға кўра, денгиз сатҳи 1,3 метр ба-ландликка қўтарилиб, миллионлаб квадрат километр майдонда қуруқликлар сув остида қолиб, бу талофат оқибатида 153 миллион киши қурбон бўлиши айтилмоқда. Агар иқлим иси-ши қутилгандан анча илдамласа, акс ҳолда 250 миллиондан ортик инсон ҳалокатга юз тутиши мумкарар.

КОМПЬЮТЕР ИШЛАШ ҚУВВАТИ ТҮРТ БАРОБАР ОШДИ

Life.ru наш-рининг хабар-иға кўра, хитой-лик дастурчи бир йигит компьютерлар кучини тўрт баробарга ошириш мум-кинлигини исботлади.

Тахрибачи замонавий советиш тизимидан фойдаланган ҳолда 16 йил ишлаган эски ком-пьютерининг ишлаш кучини 4 баробарга ор-тирди. Яъни компьютер платасига кучли совети-ш тизимини киритган. Унинг сўзларига кўра, ушбу тизим суяқ азот асосида ишлайди. Шун-да компьютер вазифаларини тез бажара ола-ди.

Айтиш мумкинки, у жорий этган инновацион услубдан фойдаланиб ҳар қандай компьютер ва эски қурилма ишлаш қувватини орттириш мумкин. Бунинг хатто қўлғина уйинлар

АЁЛЛАР НИМА ҚИЛСИН?

АЙТИНГ, ҲУРМАТЛИ ЭРКАКЛАР!

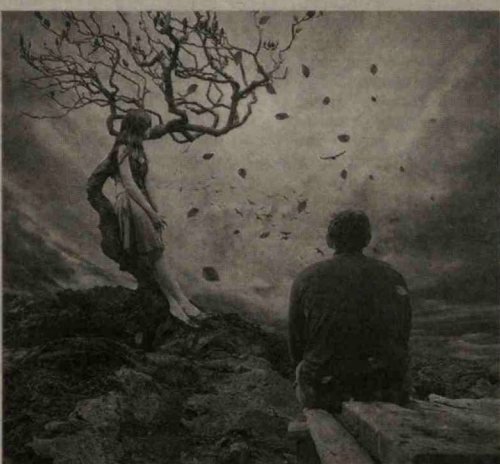
► КЕЛИНГ, ОЧИҚЧАСИГА ГАПЛАШАМИЗ

Яқинда қишлоққа боргандим. Гарчанд мен билган қишлоқ мислсиз даражада ўзгариб кетган бўлса-да, негандир, баъзи оилаларда бирорта эркакнинг қораси кўринмайди. Тўйларда ҳам аҳвол шу — ўрта яшар эркаклар яккам-дуккам учра-маса, аксари қариялар, аёллар ва ёш болалар.

Эхтимол, бунга қўпчилик аллақачон кўникиб ҳам қолгандир, лекин оилада эркак кишининг узок вақт бўлмаслиги ғалати бир ҳол. Назаримизда, бунга жиддий ўйлаб кўрадиган вақт келди. Тўғри, ҳамма яхши еб-ичи-ни, кишини, бекаму кўст яшашни истайди. Лекин бу оила, бола-чақадан олис-да инсоннинг мусофирчилигида юриши эвазига-ми? Кекса ота-онасининг соғинчидан-чи? Дераздан мунгли термулиб турган болакайларнинг гуноҳи нимада? Очиги, эр-ларнинг четга иш излаб кетиши оқибатида қанча-қанча оилалар пароканда бўлиб кетяпти. Қай-ноналар келиннинг, келинлар қайнонанинг кўзига тик қаролмай қолди. Эркакларнинг уйдан йироққа кетгани, ҳеч кимга кўнглини ёрла-маган аёлни ёлғизлик эзиб ташлаётганини кан-дай тил билан айта ола-миз? Аёлнинг жони темирдан эмас-ку, унинг ҳам эри билан ойда-йилда бир марта бўлса-да, чиройли либосларини кийиб, те-атр ёки кинога тушиси келади.

Чет элдан иш излаш муаммо-лардан қутулишнинг сўнгги чора-симми? Бу дарбадарликнинг охи-ри борми? Чет элга иш излаб кет-ган эркакнинг юкчини бўлишига олиб, аёлнинг мардикор бозорига юришларининг, ўтган-кетган ми-жозага ўз меҳнатини тақдир этиб, ожиз жовдариб туришларининг охири борми? Бунинг асосини кўпроқ норасидалар тортаётгани инсофдондир. Вақти-соати билан ҳар қандай моддий зарарнинг ўрнини қопласа бўлар, лекин қўл-дан бой берилган вақтни, ишонч-

ни, меҳр-муҳаббатни қандай қай-тариб бўлади? Наҳотки, оилавий тинчлик, хотиржамликдан кўра, машаққатлар, йўқотишлар ва қурбонликлар эвазига келадиган уй-жойлар, тўй-ҳашамлар авло бўлса? Менимча, ҳаммасини со-ғлом ақл билан ўйлаб кўриш ке-рак.

Хар йили минглаб юртдошимиз хорижга чиқиб кетмоқда. Албат-та, бунга турли объектив ва субъектив сабаблар бор. Иш, яшаш жойи тайин оғаниларимизни тушуна бўлади, бироқ шунчаки қизиқинг, хавойи оро-у-хаваслар билан Россия, Қозоғис-тон ёки бошқа давлатларга бориб, у ерларда вақтини беҳуда ўтказ-аётгани етмаганидек, турли муам-моларга дучор бўлаётган ёшлари-мизга ачинасан, киши. Унда-бун-да кунўтарга ишлаб, тогган маб-лагининг ярмини ижарага, ярми-ни еб-ичишга сарфлаб юрган ука-ларимизга: юртга қайтинг, давлат-имиз сиздек навиқрон ёшларни қўллаб-қувватлашга ҳақиқатан тай-ёр, деймиз.

Президентимиз Шавкат Мирзи-ёев давлат ташрифи билан хори-жий давлатларга борганида, ўша ерда тахсил олаётган талабалар, турли жабҳаларда меҳнат қилаёт-ган ватандошларимиз билан учраш-гани айти мудоа бўлди. Юртбо-шимизнинг давлатлари билан Ва-танга қайтаётган малакали мутахас-сисларни кўриб, қувонсан, киши. Истеъдодли олимлар, моҳир ши-фокорлар, юксак интеллектуал са-лоҳиятли кишлоқ ҳўжалиги соҳа-си мутахассислари мамлакатимиз раванқига бор билим ва қобили-ятини сафарбар этмаган, дея юртга қайтаётган бир пайтда, чет эллар-да юрган қўли гул усталар, махо-ратли курувчилар, тоғни урса тал-кон қиладиган йигитлар нега қай-тмасликлари керак?

Давлатимиз шунча имконият бе-риб турганда, биз, жамоатчилик ҳам-жим қараб турмаслигимиз зарур. Биз бошқа давлат-ларга арзон ва текин ишчи етказиб берадиган мамлакат эмас, ўзининг қайрат ва ши-жоатига ишониб жаҳоннинг кучли давлатлари қатори-дан ўрин эгаллашга бел бо-лаган халқимиз.

Энди миграция масаласи-да ҳам муҳим қарарларга асос солишнинг вақти келди. Хорижда ишлашни истаётганларга қарши эмас-миз, кўпгина давлатлар шу орқали ўзини ўнглаб олган. Бирок бугун «Қимда-ким хорижда ишлашни хоҳласа, ўша ердан ўзи билан бирга ҳаётимизга янгиликлар олиб кирсин. Дунёвий билимлар-ни эгаллаб, илм-маърифати-миз, маданиятимиз, санъатимиз ри-вожига ўз хиссасини қўшсин. Ҳам оиласи, ҳам давлатга фойда кел-тирсин» деган гаплар диққат-мар-казимизда бўлиши керак. Шу ўринда яна бир гап. Давлат қатта маблағ сарфлаб, ака-укаларимиз-га касб-хунар ёки тил ўргатапти. Улар ўзига муносиб иш тополмай хорижга кетяпти. Улар бутун са-лоҳияти, кучини ўша ерга ташлаб, юртга қайтиб келётган давлати-мизга ҳам қатта зарар эмасми? Ўзининг ўнглаб олиш учун яна қанча вақт керак? Кўзимиз қачон очилади? Ҳаётга соғлом фикр би-лан қарайлик, ахир!

Алиба УМИРОВА,
"Hurriyat" мухбири

► МЕҲР-ОҚИБАТ

Мен ҳам бир вақтлар сакраб-сакраб ўйнаб, ҳалинчаклар учиб, тенгқурларим билан мак-табга қатнаганман. Мурғак ҳаётимда ҳаёт гўзал эди. Ўн икки ёшимда ўз-ўзидан юра олмай қолдим. Унчага синфда аёлчи ўқувчи, шўх, ўйинқарок, ҳар нарсаси қизиқувчан қизча эдим. Айниқса, адабиёт фанини жуда яхши кўрардим. Шеър ёд олиб, уни синфда биринчи бўлиб ўқиб бериш жону дилим эди. Шундан кейин юра олганим сабабли, тўққизинчи синфни битирганимча ўқитувчилар уйга келиб дарс ўтишди. Уларнинг барчасидан миннат-дорман, айниқса, менга илк бор қалам тутқа-зиб, ёзиш-чизишни, ўқишни ўргатган Тинчли-кова Турсуной опамга таъзимдаман.

ЯХШИЯМКИ, БАХТИМИЗГА СИЗ БОРСИЗ!

Менга «Мушак-лар ҳолсизли-ги» ташхиси қўйилди. Шифо-корларнинг ай-тишича, бу хас-талиққа тўлиқ даво йўқ экан. Мен доим ўзимни уринтирмай шифокорлар назоратида озиклантирувчи дори-дармонлар билан мунтазам даволаниб тури-шим лозим экан.

Аллоҳ севган бандасига дард бераркан. Тақдир азалдан қочиб қутулиб бўлмайди. Мен эса мушак-ларимнинг менга бўйсунмай ҳолсизланиши, танамни куч тарк этиб, ҳатто жағларим лўкма юта олмай қолганда ҳам ҳаётга умид билан бо-каман.

Ахир ҳар кун оппоқ тонг отади. Тонгда мен би-роз бўлса-да, куч йиғиб уй-ғонаман. Тушларимда ҳаёт-нинг завқу шавқи ила юғ-раман, дўсту яқинларим даврасида ўйинга туша-ман, яшаш ташвишларидан баҳраманд бўламан, гуё оёқларим соппа-соғдек. Шу боисданми, эрталаб худди соғлом одамлар каби тиниқиб уйғонаман. Нонуштадан сўнг қизалоқ-лигимда кўнжик ўйнаш билан бирга, уларга кий-имчалар тикиб ўрганган хунарим — тикувчи-лигимни ишга соламан. Ях-шиямки, маҳалламиздаги Фотима келинони Тошкен-

та «Машхура» ўқув мар-казини тугаллаган қўли гул чевар. Ундан анча нар-саларни ўрганиб олганман. Эрикан пайтларимда «Хеч курси, бошқаларга нафим тегсин-да», дея қал-тираган қўлларим билан қўни-қўшилларга, дугона-ларим ва болаларга, қат-таларга либослар тикиб, туҳфа қиламан. Баъзан уларнинг меҳнатини қадрлаб, пул ташлаб ке-тишлари, оламизнинг иқтисодига оз бўлса-да, ўз улушимни қўшганимдан ўзимга сиймай кетаман.

Ҳа, мен ва синглим Зу-лайхога куну тун парвона бўлиб, қариганда ҳам меҳ-рини, қалб қўрини биз «қатта гўдақлар»га бағиш-лаётган азиз падари бузрук-ворим, муштарип волидаи мухтарамамнинг дийдорюк нафаси уйқоқлигининг ўзи, уларнинг биз билан бирга-лиги дардимизга даво бўлиб, танимизга куч ба-ришлайди.

Яхшиямки, бахтимизга улар саломат. Яхшиямки, икки укам ва синглим бах-тимизга соғлом. Яхшиям-ки, атрофимда яхши инсон-лар, яқинларим бор. Улар-нинг иссиқ юзлари, олов-дек дийдорларини кўриб уйғонар эканман, ҳар кун шукроналар айтаман. Син-глим ва ўзимга Тангридан сабот ва куч-қувват сўрай-ман.

Ҳаёт бешафқат бўлса-да, жуда ширин, одамларнинг дийдори ундан ширин. Шу боис уларнинг дилига озор бермасликка, ўзарлик ва инжиқликка қўл бўлмас-ликка, дўстлар орттиришга интиламан.

Яхшиямки, дўсту биро-дарлар, яқинларим билан сўзлашишга мобил алоқаси бор. Яхшиямки, интернет бор. Шу сабабли «Фэйс-бук» тармоғига кириб, ви-деолардан дўстлар ортти-рим, ўзим каби матонатли инсонлар билан танишдим. Улар билан дардлашиб, ижодкорларнинг ҳикоя ва шеърларини ўқийман, тур-муш чорраҳаларидаги воқеа-хотисалардан хабар-дор бўламан.

Айниқса, Эркин Вохи-дов, Абдулла Орипов, Му-хаммад Юсуф, Халима Ху-дойбердиева, Зебо Мирзо шеърлари менга умид ба-ришласа, мен каби ҳаёт оғриқларини матонат билан енгаётган қашқадарёлик Бахтинисо Махмудова, жи-захлик Мақсуда Толипова, андижонлик Иброҳим Қора-боев, самарқандлик Феруз Жўраевларнинг сўзлари менга куч-қувват бағишлай-ди.

Азизларим, мен ҳаёт эканман, ҳаммаганини яхши кўраман. Энг муҳими, мен ҳам сизлар қатори шу овоз ва обод, мустақил Ватан-нинг фарзандиман.

Мухтарам Президенти-мизнинг мамлакатимизда яшайётган ногирон ва им-конияти чекланган инсон-ларга қилаётган ғамхўрли-ги, жумладан, 1 августда-ги «Ногиронларни давлат томонидан қўллаб-қувват-лаш тизимини янада тако-миллаштириш чора-тад-бирлари тўғрисида»ги фармойиши, 1 декабрдаги «Ногиронлиги бўлган шах-сларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизим-ни тубдан такомиллашти-риш чора-тадбирлари тў-ғрисида»ги фармони мен каби имконияти чеклан-ган, ногиронларнинг ҳаёт тарзларининг янада яхши-ланиши, ғамхўрликни яна-да кучайтириш, саломат-лигимизни тиклаш, соғ-ломлаштириш, янада ку-лай имкониятлар яратили-шида муҳим дастуриламал бўлмоқда.

Мен ва мен каби ҳаётдан умидвор, юраги меҳнат за-виқи ила яшаш илминда ураётган ҳар қандай инсон борки, эл-юрт қорига яраш-га интилади, ҳаёт учун ку-ралишни фарзандлик бур-чи деб билади.

Сирдарё туманидаги Соҳил маҳалласида яшовчи 1-гурӯх ноги-рони Дилором Ҳасано-ва сўзларини Марям АХМЕДОВА қозоғга туширди.

НИҲОННИ СЕВИБ ҚОЛДИК... МИ?

► ЭЪТИРОЗ

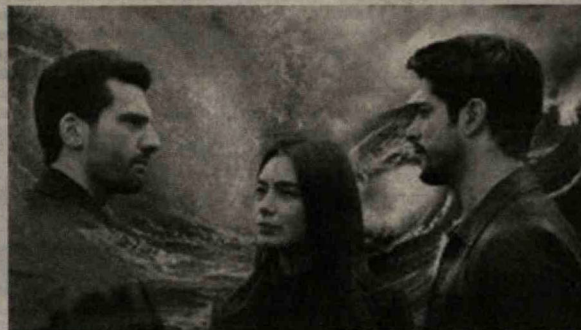
Янги йилда беш кун дам олиш куни берилди. Шу кунлар ичида оила аъзоларим билан кўпроқ мулоқот қилиш, китоб ўқиш, хуллас, мароқли дам олишга шароит яратилди. Бу айниқса, ишдан боришимни кутиб ухлаб қоладиган қизалоқларимга айти мудоа бўлди. Улар билан суҳбатлашиб, янги йил байрам-ларига бориш имконияти пайдо бўлди. Шундай суҳбатларнинг бирида олти ёшли қизим ҳозир ҳамма кўраётган ва ҳамма жойда муҳокама қилина-ётган «Севги изтироби» сериали ҳақида гапириб қолди. Секин қизиқиб суриштирсам, сериалнинг ҳамма қаҳрамонлари номини ёдлаб олибди, унинг сюжетини, қайси сериясида нима бўлишига тугил-май айтиб берди. Афсус, ғафлатда қолибман. Қизимнинг қалбини чирмовуқлар ўраб олишига, унинг онгига мафкуравий вируслар тушишига йўл қўйиб берибман.

Албатта бу ўринда би-ринчи гада ўзимдан хафа бўлиб кетдим. Уша сериални фар-зандларим билан кўр-ган турмуш ўртоғим билан можабро-ю, уларнинг тар-биясига бепарво қолганим учун ўзимдан ёлғизлигим билан ўти кейинги кунлар.

Шу баҳона сериални обдан ўргандим. Ачинарлиси, се-ри-алда бирорта дунёқароши соғ-лом қаҳрамоннинг ўзи йўқ эди. Унда кўрсатилаётган ҳаёт тарзи гарчи фильм мусулмон мамлакатда яратилганига қарамай, унинг қадриятларига зидлиги, қаҳрамонлар муҳаб-бат баҳона ботинларидаги барча ёввойи хислатларига эрк беришгани, фожиа ичида яшашгани, ёлғон, фисқу фу-жур, ҳиёлати раҳимдан ҳазар қилмасликлар билан муҳлисларни ўзига жалб этарди.

Шу аснода ҳаётимга баъзи бир мулоҳазалар келди. Бундай фильмларни ким ва нима мақ-садда бизга тақдим этипти?! Бизни қайсқа бошлamoқчи ўзи? Қачондан бировларнинг ногора-сига ўйнашни ҳаёт тарзимизга айлантириб олди. Бунга анча аввалроқ, қўлимиздан Навоий, Маширабларнинг девони тушиб, Қодирий, Ойбекларнинг китоб-ларини чет элнинг туркум-тур-кум чучмак сериаллари, кино-лари ва клипарига алмаштири-ганимиздан сўнг бошландими бу жараён? «Даллас» у, «Морена Клара» лар, «Гвадалупа» ю «Эс-мералда» дан қутулганимизда, энди буниси қардан келди?

Биз ўтирган аксарият кемалар-ни ким бошқарётгани билан анчандан буён қизиқмай қўйган-миз. Нима учун яшаймиз, ким-ларга хизмат қилмоқчимиз, қан-дай келажаққа шошилятимиз, де-ган саволларни ўзимизга бериш эсимиздан чиқиб кетган.

Бугун одамларнинг жаҳдини чиқармоқчи бўлсангиз, оғу қўшилган асал — «Севги изти-роби» сериали бошланган пайтда телевизорни ўчириб қўйинг. Кўрасиз, қандай маш-маша бошланганини? Дунёдан узилиб, ойнаи жаҳонга мук ту-шиб олган миллитолашимиз он-гини ишғол қилган бу сериал-нинг мафкураси нима ўзи? Тўғри, муҳаббат — улғу туйғу. Аммо тўқсон тўққиз фои-за ҳолатда ҳар қанча муҳаббат бурчдан, миллий менталитет-дан устун келмаган. Ёшлар-нинг ҳаётининг асосий моҳия-ти ота-она розилигида, элу юрт олдида юзи ёрулигида, по-қизалик, ҳалоллик, оиланинг муқалласлигида кўрган. Биз шундай тарбия кўрган халқимиз. Шунга ўрганилганмиз. Бунга қонун деб биламиз. Бу қонунни инкор этганлар, ота-она розилигисиз муҳаб-бат қўйидан кетганларнинг тақдир-и ҳақиқатан ҳам яхши бўлавермаган. Бунга ота-она-лари қабрларини қучоқлаб йиғлаётган, минглаб алашган касаларнинг чексиз афсус, фиғонлари гувоҳ.

Синглиси билан муҳаббат қуриб, опасига уйлansa, бу қан-дай ҳаёт? Укасини қамоқдан ис-раб қоламан, деб севмаган ин-сонига турмушга чиққан қиз-нинг жасоратини мақташ ке-ракми? Билибми-билмай, биров умрига зомин бўлган одам нима учун бу ҳодиса учун ўзи жаовоб бермайди? Қўрқоқликми бу? Ҳўш, қондошининг ҳаёти учун жасорат кўрсатган асосий «қиролчиқамиз» нима учун иро-дасини охиригача сақлаб қола олмайди? Муҳаббат учун-да. Бу ҳам тушунарли. Бу ёғи нима бўлади энди? Ҳеч нарсас. Оила-га, никоҳга, диний қадриятлар-га, ўзликка ҳиёнат бошланди. Биргина қалбнинг оний талпи-ниши учун арш ларзага келя-пти. Афсуски, биз шу ҳиёнат со-ҳибасини, муҳаббатни учун олам аллоқий мувозанати, инсоний қадриятларни топтаётган, би-ров никоҳида бўла туриб, сев-гилиси билан истаган мақоми-га йўғалаётган чиройли қиза-лоқни ҳаммамиз севиб қолдик. Ёқимтой, қаттиқли, муҳабба-тига салокатли бу «соҳибжа-мол» ни ИЖОБИЙ ҚАҲРА-МОН деймиз-да, энди. Бошқа

қандай иложимиз бор? Ахир биз қўнжикан адабий-бадий метёр-ларга кўра ҳар қандай асар ижо-бий ва салбий қаҳрамонлар зид-диятига қурилади-ку.

Нима ҳам дердик, онгимиз-да юз йиллар, минг йиллардан буён ухлаб ётган дажвол ҳис-ларимизни уйғотиб юборди бу сериал. Шунинг учунми маъ-навий ҳаётимизда турли фожиялар газак олиб бормоқ-да. Телевидениега чиқиб олиб қайноласининг ишқий маш-машасини кўтаришдан тортиб, бирининг аёли билан алоқа боғлаб, кейин ўзи чоғиб таш-ланган эркакларни бу фожиа томон қандай сабаблар етак-ляпти? Онгу тафаккури чега-раланган, мустақил ҳаётини ту-тушлари йўқ авомни заҳарли, айни пайтда ўта томошабоп, қизиқарли ҳантомалар кўрса-тиш миллият аллоқий мувоза-нати бузилишининг бош оми-ли эмасми?

Ҳеч қайси ўзбек йигити хо-тини биров билан қочиб кет-са, қилириб бурганини эшит-маганман. Бундай ҳолатда гуру-ри бор эркак аёлнинг жаво-бини беради. Бирорта бадийи асарда ҳам бундай сюжет ту-гул, эпизод ҳам кўрсатилмаган. Ота-боболаримиз бундай ту-банликдан жирканишган... Аммо, афсус, сериалдаги «қаҳрамонимиз»... ўз севги-лисини қилириб топди. Индамай-гина... кечирди. Шунча ҳам севги бўладими? Севгилиси учун жон беришга тайёр-у, қай-ноғасининг хотини билан айш-ишрат қилади? Нима учун? Ўқиб бу, аллaми бу?! Бунга ҳам жимгина тушунаверамизми? Бундай тарбияга ҳам мослаша-

мизми? Бу пасткашликни ку-затиб турган «соҳибжамол»-нинг эса виждони қилт этма-ди. Йигит эса бахтиёр. Юраги-да тобора ширк хуруж қилиб бормоқда. Томирида телба эҳтирослар, фаҳш ва разолат қони гупурмоқда. Дунёнинг азалий қадриятларига қўни-қолмаган, ҳаётини борича қабул қила олмаган, ўзини енга олишга кучи етмаган БАДБАХТНИНГ қалбида бу-тун оламнинг покиза қадрият-ларига нисбатан тийиксиз, иб-лисона исён жазава қилипти.

Бу чиркин эҳтирос денгизига бизни ҳам чўктиришга, шай-тоний ҳирс дарёсида қалблари-мизни чўлтиришга ҳаракат қилмоқда. Биз ҳам бемалол асир бўлаяпмиз, ичимиз огри-са-да, айтилик, маст бўлаяп-миз. Отамизнинг олдида уял-май, қизимизнинг олдида безрайиб сериал кўраяпмиз.

Бу ёқда мухтарам Президентимиз ИСЛОМ МАЪРИ-ФАТИНИ тартиб қилаётган, миллиятни миллият қила-ман, халқни уйғотаман, ҳаммага китоб ўқитаман, маърифатни ҳаётнинг бош мезонига айлантираман, деб кечаю кундуз заҳмат чекаётган, Ислоом академияси, халқаро Имом Бухорий маркази, Ислоом цивилизацияси марказини очамиз, дилимизга диёнат соламан, деб бутун Ҳукуматни шу ишга йўналтираётган бир пайтда биз Президентимизни, Ҳукуматимизни эмас, Ниҳонча-лару Қамолларнинг тақдирини ўйлаяпмиз. Бу билан яна ўзимизга, келажагимизга, ўзликимизга, ота-бобола-римиз руҳига ҳиёнат қилаяпмиз, холос.

Саволлар кетидан саволлар тинмайди. Аммо тузуқ-қуруқ жаов беришга ҳали тайёр эмасмиз. Келинг, яхшиси шу саволни «ЗО'Р» TV мутасаддиларига бер-сак. Улар нима дейишар экан? Жаовларига қараб мулоҳазаларни яна давом эттирамиз.

Алимурод ТОЖИЕВ

НАЖИБ ТАСОДИФЛАР

Сиртдан қараганда ойлarning бир-биридан фарқи йўқдек, тартиб билан бирин-кетин келаёт-гандек таассурот туғилади. Аслида эса йил-ўн икки ой ҳар бири тафтининг иссиқ-совуқлиги, яшил ёки олтин ранглари билан фарқланиб тура-ди. Бироқ ҳозир ойлarning ўзига хос ранги-таро-ватини тафти ҳақида сўзламоқчи эмасман. Мен учун барча ойлар ҳам файзли, шукуҳли. Лекин негадир, ойлар ичида декабрь кўзимга бошқача кўринади. Бу эҳтимол, ўзининг вазни, салмоғи, йил якуни, ўн бир ойда эришган зафарлар қувончи жамлангани, амалга ошмаган ишларнинг сарҳисо-би билан кўнгиллarda ҳам қувонч, ҳам армон уйғотадиган ой эканлигидандир.

ДЕКАБРНИНГ АНВОЙИ МУҲБАЛАРИ

Декабрь ойи халқимизга яна кўпlab анвойи тухфалар инъом этганки, буларни ҳам таърифламай ўтолмаймиз. Декабрнинг файзли томони ўзбек адабиёти учун кўпlab олим шoir, адибу санъаткорларнинг дунёга келганлиги ҳам-дир. Шубҳасиз, бу ойда таваллуд топган ижодкорлар, машҳур кишилар жуда кўп.

Аммо мен ўзимга яхши таниш бўлган, касбим тақозосига кўра уларнинг ҳаёти ва ижодини маълум даражада билган мутахассис сифатида бир нечтасини таърифлашни хоҳладим. Шулардан бири ўтган асрнинг 30-йилларида халқимизнинг чинакам бахтли бўли-шини орзу қилиб ўтган оташнафас шoir **Ҳамид Олимжондир** (12 декабрь, 1909). У ўзининг қисқа ҳаёти мобайнида она халқи учун катта мерос қолдиришга улғурди. Энг муҳими, у ада-биётимизда биринчилардан бўлиб «*Уш-ши йўқ бу бўла буюстон*» — Ўзбекистон-нинг монументал образини яратди олди ва унга: «*Мен дунёга келган кунданок Ва-таним деб сен, уйғондим. Одам бахти биргина сенда Бўлурига мукамал қон-дим*» деб таъзим қилди.

Назаримда, битта ойда таваллуд топ-ган ижод аҳли орадаги муддат қанча бўлишидан қатъи назар, бир-бирига ру-ҳан яқин бўлади, шекилли. Бунга қара-нги, орадан 23 йил ўтиб, Ҳ.Олимжон билан бир ой, бир кунда туғилган **Наим Каримов** (12.XII.1932) ҳам адабиётчи сифатида вожа етди ва илмга йил қадамини айнаган шу шoir ижодини тадқиқ этишдан бошлади. Наим ака

томонидан «Ҳамид Олимжоннинг бадиий маҳорати» мавзусидаги ном-зодлик диссертацияси ва шу асосда нашр этилган «Ҳамид Олимжон-нинг поэтик маҳорати» монография-си адабиётшунослик фанига гоёт нозиктаб тадқиқотчи кириб кел-ганини амалда исботлади. Улуғ шoir ҳаёти ва ижодига нисбатан тутилган муҳаббат унлаб рисола ва мақолалардан ташқари «Ҳамид Олимжон» номли улкан маърифий романининг дунёга келиши билан ақунланди. Наим Каримовнинг та-дқиқот объекти гоёт кенглиги, сермахсуллиги билан эътиборли-дир. Чўлпон, Ойбек, Усмон Носир, Мақсуд Шайхзода, Мирте-мир, қўйингки, ўзбек адабиёти тараққиётига муносиб ҳисса қўшган биронта ижодкор шу пайтгача олимнинг назаридан чет-да қолмаган.

Худойберди Тўхтбаев (15.XII.1931) эса ўтган асрнинг 70-йилла-ридаёқ, ўзбек адабиётини жаҳон миқёсига олиб чиқди. Адибнинг икки китобдан иборат «Сарик девни миниб...», «Беш болали йигитча», «Мунгли кўзлар», «Жаннати одамлар» каби романи ўзбек халқининг се-вимли китобларига айланган. Фахрла-нишимизга арзийдиган инсонлардан яна бири Худойберди Тўхтбаевдан 6 йилу ўн кун ўтиб таваллуд топган ва бу йил табаррук 80 ёшини нишонла-ган таниқли адабиётшунос, моҳир таржмон, истеълодли шoir **Иброҳим Гафуровдир**. Илмий тадқиқотда сермах-суллик, ижодда кенг қўламчилик, тар-жиманда со-битлик, ман-суралар ва эсселар ёзишда услубий ўзига хослик Иб-роҳим Гафуровнинг ижодий феномени-ни белгилайдиган ноёб фазилатлардир. Яна бир муҳим томони шундаки, Ибро-ҳим ака бундан ярим аср аввал адабиёт-шунослик фанига эмоционал таҳлил этиш усулини олиб кирди. Олимнинг илмий ма-қолаларини худди шеър ёки лирик ҳикоя ўқитгандек ҳузур қиламиз ва қалбимиз нурга тўлади, кайфият кўтарилади, руҳи-миз янгиланади.

Декабрнинг 28-санасида таваллуд топ-ган **Эркин Воҳидовни** (28.XII.1936) эса

алоҳида таърифлашнинг ҳожаги йўқ деб ўйлайман. Чунки бу инсонни танитмаган, билмаган ижоди билан таниш бўлмаган одам Ўзбекистонда топилмас керак. Э-ркин аканинг ижодкор сифатидаги энг катта хизмати ўтган асрнинг 60-йилларида ўзбек адабиётига буюк соддалик ва инсоннинг энг эзгу ва ҳали кўпчиликка таниш бўлмаган ҳис-туйғуларни билан сўғорилган лирик шеърини олиб кирганлигидир.

Декабрь ойининг ўзбек адабиётига туҳ-фа қилган бу анвойи неъматлари ҳар би-римизнинг қалбимиздан мустаҳкам ўрин эгаллагани, бадиий адабиётимизнинг улар-сиз тасаввур этилмаслиги ва шу жиҳат-дан уларнинг қадр-қиммати баландлигидандир.

Декабрнинг 28-санасида таваллуд топ-ган **Эркин Воҳидовни** (28.XII.1936) эса алоҳида таърифлашнинг ҳожаги йўқ деб ўйлайман. Чунки бу инсонни танитмаган, билмаган ижоди билан таниш бўлмаган одам Ўзбекистонда топилмас керак. Э-ркин аканинг ижодкор сифатидаги энг катта хизмати ўтган асрнинг 60-йилларида ўзбек адабиётига буюк соддалик ва инсоннинг энг эзгу ва ҳали кўпчиликка таниш бўлмаган ҳис-туйғуларни билан сўғорилган лирик шеърини олиб кирганлигидир.

Декабрь ойининг ўзбек адабиётига туҳ-фа қилган бу анвойи неъматлари ҳар би-римизнинг қалбимиздан мустаҳкам ўрин эгаллагани, бадиий адабиётимизнинг улар-сиз тасаввур этилмаслиги ва шу жиҳат-дан уларнинг қадр-қиммати баландлигидандир.

Йўлдош СОЛИЖОНОВ,
адабиётшунос

Ҳазрат ҳақида ҳаёллар

Санокдан адабиёт кетади одам: назир
йўқ мутафаккир — даҳо шoir, носир,
ғазал мулкнинг султони, ҳамсанавис,
зулҳиссоний ижодкор, соҳиби девон,
новатор, мусаввир, муҳаррир, мутасав-
вуф...

Давлат ва жамоат арбоби — муҳрдор,
вазир, ҳоким, мураббий, бинокор, бунёд-
кор, ҳомий, тадбиркор, миллат раҳнамо-
си...

Олим — адабиётшунос, мунаққид,
тилшунос, лугатшунос, этнолог, муаррих,
файласуф, руҳшунос, мусиқашунос...

Хоҳласангиз, давом эттиринг. Бир сўз
билан айтганда — Навоий!

Энди ўзингиз ўйлаб кўринг, шундай
Инсон қандай қилиб буюк бўлмасин!

Дин, тил, адабиёт, санъат, сиёсат, тарих, фалса-
фа, математика, астрономия, ҳарб иш... — бирортаси
Навоий назаридан четда қолмади, аксинча, ҳайра-
томуз тарзда бадиий умумлаштирилди. Шoirу
олим, орифу обид, оқилу ноқис — қимлигидан қатъи
назар — Навоий дунёсидан ўзига керагини топади;
ҳар қим ҳоли ва даражасига яраша тенгсиз мерос-
дан баҳрамандлик бахтини туйди.

Улуғ мутафаккир оламига бўйлашдан олдин маъ-
лум тайёргарлик зарурлигини билмасди. Бу фақат
ўқиб-ўрганиш билан битадиган иш эмас, албатта.
Муҳими — Навоий «сайёра»сига сафар учун қарбни
ҳозирлаш, руҳий тайёргарлик. Бундан ташқари, Ис-
лом асослари, Қуръон ва ҳадис илмидан етарли дара-
жада бохабар бўлиш керак. Ахир бутун ижоди-
нинг асосида Ислам фалсафаси турган шoirни бусиз
ўрганиш мумкинчи!

Улуғлар ижоди ҳар қанча ҳам «сир» очавермасли-
гини билмасди. Бу учун улар ҳақида ҳеч қим билмаган
«олтиндан қиммат» маълумотга эга бўлишининг ўзи
ҳам қийин эмас. Шахсияти, эътиқоди ва яна ўзи-
миз ҳам билмаган «ниҳадир» сабаб бўлиб ижодкорни
ўрганишга қучли ички эҳтиёж сезмас, муҳаббат туй-
мас эканмиз, сўзларимиз «буюк Навоий»дан нарига
ўтмайди. Навоий оламидан неча қақирим йироқ
кўпчилик «навоийшунос»ларнинг жонсиз ҳайқариқла-

ри ҳам ана шу сабабнинг аянчли оқибати бўлса,
ажаб эмас. Бунга тушунган тушунди. Англамаган,
шoir ижодини тирикчилик манбаига айлантирмоқчи
бўлаётган шўрнешона эса «Навоий ҳақида мақола
бор эди, қанча юнорар беришаркан» деб туравера-
ди.

Шундай экан, «Ешлар Навоийни ўқимаяпти» деб
эътироф этиш ҳам тўғри эмасга ўхшайди. Албат-
та, ёш авлодни Навоийни ўқиганга даъват этиш ке-
рак. Аммо ҳадеб «Навоий набирилари» деярлик бош-
қаларини бездирмаслик даркор. Назаримда, энг муҳи-
ми — ешларнинг ўзларида Навоийни ўрганишга ички
эҳтиёж бўлиши.

Шахсан мен шеър, борини, ана, адабиётга бўлган
чексиз муҳаббатим туфайлигина эмас, беназир шах-
сияти, бутун эътиқоди, инсонпарвар юзлари учун
Алишер Навоийга ихлос қўйганман.

Навоийни ўқиб-тушунишга уринаётган киши, энг
камиди, ҳаётга баландорқандан туриб қарашга, кўзи-
миз ўрганиб қолган дунёга бошқачароқ назар со-
лишга ўрганади. Бора-бора инсон умри маъзи, шун-
чаки кўнгли шундай туюлган ижоднинг асл моҳия-
тини англай бошлайди. Афсуски, аксариятимиз
ҳали-ҳануз бу бахтдан бенаҳабимиз. Аммо ҳали ҳам
кеч эмас.

Бехзод ФАЗЛИДДИН

Бир ҳовуч дўр

АФВ ТҲҲИСИЛА

Оиша (онамиз) ривоят қилишларича, ҳазрат Набий (саллоллоҳу алайҳи васаллам) бундай деганлар: «Мусулмон киши устидан ҳаддларни, яъни жазолашни мумкин қадар енгилаштирилган. Агар ило-жи бўлса, уни бўшатиб юбо-ринлар, чунки бир ҳокимнинг кечирувда хато қилгани жазо-лашда хато қилганидан афзал-дир».

ЎСНИ ХУЛҚ ҲАҚИДА

Анас ибн Молик шундай ривоят қилди: «Шайх, яъни Расулуллоҳ (саллоллоҳу алайҳи васаллам) келдилар, қавм эса Расулуллоҳга йўл очибдан кечикди. Шунда Расулуллоҳ: «Кимки кичикларга раҳм-шафқат қилмаса ва катта-ларга иззат-ҳурмат кўрсат-маса, биздан эмас», дедилар».

Ҳумайд ибн Абдуллоҳ умр омаси Умми Кулсум бинти Уқтадан эшитганига кўра, ҳазрат Расулуллоҳ (саллоллоҳу алайҳи васаллам) шундай деганлар: «Одамлар орасини тузатган одам ёлғончи эмас, у хайрли гапни гапирди (ёки хайрли сўзни ундирди ва ўстирди)».

НАЗАРИ ТҲҲЛИК ХУСУСИЛА

Абу Ҳурайра ривоят қилиш-ча, ҳазрат Расулуллоҳ (салло-лоҳу алайҳи васаллам): «Бой-лик мол-дунёнинг кўпчилигидан эмас, балки нафсининг тўқлиги-дандур», деганлар.

«Саҳиҳи Термизий»дан

Пўннинг қувват

ИНСОН МАНЗАРАЛАРИ

Чорсу бозори доимгидек одамлар билан тўла. Чегараси маълум бўлмаган бозорга қачон кирганимни билмайман, қатор-қатор расталар оралаб мева-чева харид қиламан. Сабзавот бозорини айланиб картошканинг янгилигини қидираман. Бир-бири билан бозор-да ногоҳ учрашиб қолиб сўзлашаётган икки одамдан нақ «грузовой машинанинг ўзидан» сотилаётган картошка дарагини эшитиб ола-ман, озгина олиш мўлжалдан бўлса ҳам, ўша ёққа юраман. «Кўкалдош» мадрасаси томон-даги баланд зинапоядан чиқаман. Мадраса-нинг орқаси билан айланиб ўтиб кўк гумбазга яқин келаман. Машина олдида одамлар навбат қутиб туришибди. Бир қоп-икки қоп, йигирма кило оладиган харидорлар орасида навбатда туриб-туриб, уларнинг сотувчи билан картошканинг майдалигига чириқлигини гапириб тортишганларига қўлоқ берганча, анча вақтинчи кетказаман-да, икки-уч кило-гина сотиб оламан. Оғир юкни кўтариб бекат-ларга етгунча оёқда оёқ қолмайди ахир.

Бозор кўзини қувнатади. Баъзи нарсаларни олмасам ҳам нархини сўраб қўяман. Шу пайт шундоқ ёнимда ўзбек тилида антиқачасига ха-ридор қорлаётган рус қизининг жарангдор ово-зи янграйди.

— Кеп колент, оп колент. Факат биер кун, факат биизда. Битта шампун сотиб олсангиз бешта подарка. Кеп колент, оп колент!..

Киз томонга қарайман. Чехраси таниш кўринади. Овози бирам ёқимли. Тилининг жозибасини бу тил-да сўзлашмайдиган одам тилидан бирор гапни эшит-санг, янада аниқроқ хис қиларкансан одам. Сарик сочи қизгина кўли билан четдаги яна икки рус қизи саавдо қилаётган растага имо қилиб турибди. Менга ўхшаб бу охирабро чорловнинг ортидан растага яқин-лашганлар ҳам эмас. Эркалар ҳам бор. Ортимга қайтаман. Бундай майда-чуйдаларни сотиб олгин йўқ, қолаверса, шундоқ ёнимда менинг қайрилиб тўхта-ганимни кўриб бир аёл оғоҳ қилмоқчи бўлади:

— Вой, ўлсин, буларнинг нарсасини олиб бўлади-ми. Ана у шампуни сочи битта қолмай тўқвораркан.

Яна бир қизи — майда тақинчоқ сотиб ўтирган одам — гап қўлади:

— Факат биер кунмиш. Хар кунни шу. Бакир-чақир қилиб нарса сотишди. Қўлоқ-мояни ёб бипиради булар. Барибир, негадир, рекламачи рус қизининг ово-зини қайта-қайта эшитгим келаверади. Атрофда ўра-лашаман. Шунда...

Уни эсладим. Қўзларни эслатди.

Ахир сочларини кестириб ташлаб ёйиб олибди. Юзлари қўлшишибди.

У билан, унинг онаси билан қўшни турардик. Юнусбодда. Хар сахар иккала боламини апил-тапил қийинтириб, чала-чулла чой ичиб, кўчага отланар-канмиз, ён томонимиздаги эшик албатта очилиб, бир ёққа сал ташлаб юрадиган «тётя Елена»миз бошини чиқарар, хар кунни бирдек сўради:

— Кода придешь, во сколько? Мен русчада бир амаллаб тушунтирдим: — Сегодня у меня три урок, если совешания ни будить, то я приду в час, памоему.

— Хорошо, если придешь рано, зайди ко мне. Кух-ню надо поправить.

— Харашо. Елена опа алоқа бўлимида ишлар, кеч келар, кел-гани захоти «Я очень устала», деб дам олиш учун қўзилиб оларди. Бир ёққа эгилди юрса ҳам, уйга

келгунча қанча масофани пиёда босиб ўтарди, шун-гача, чарчаб қоларди бечора. Қизи — ўша, бозорда «Кеп қолент», деб турган малласочли, тўладан кел-ган қиз. Эвелина.

Елена опа қачон қақирса, йўқ дея олмасдим. Унинг чехраси жуда ёқимтой, табиати ҳам юмшоқ эди. У уйини тозалаб беришнинг илтимос қилар, баъзан кирларини ювдирав эди. Эвазига пул бер-моқчи бўлар, олмаганимдан кейин болаларимга қим-мат шоколадлар тутқақарди. Тангик қизи бўлса, эр-таво кеч қаерлардир юрар, баъзан кечки пайт унинг бир йигит билан маҳалла бошида шўх-шўх сўзла-шиб турганини кўрадим. Бундан кўра онасига қарашса бўлмайди, деб ўйлардим. Елена опа эса уни ҳеч қонимасди.

Ишларим жуда кўпайиб кетиб, Елена опанинг юмушларига вақт ажратолмай қолганимдан кейин, у қаердандир бир қорачадан келган аёлни бошлаб келди. Энди у (исми Холида эди) хар уч кунда келиб, ҳамма ёқни тозалар, Елена опа берган пулни олиб, мамнун қиёфада чиқиб кетар эди. Холида бил-дан оданинг гап-лашгани келарди. Юзиди кулгич-лари ўйнаб турар, доим қимайиб юрарди. Бир кунни жуда чарчаганим ва гилам ювини қойилла-маслигимни билганим учун Холидани мен ҳам ишта қақирдим. Елена опа эса у топган одам менинг ҳам ишнинг битириб бераётганига ё Холиданинг пули яна кўпаядиган бўлганига, жуда хурсанд эди. Хо-лида гиламини юваётган бетон йўлакча четига стул қўйиб ўтириб олган, ундан-бундан гапириб, мамнун ўтирар, ҳазил билан бизни қулдирав эди.

Гилам яқин ювди. Пулни бердим. Уйдаги бо-шқа қийинроқ ишларини ҳам қилдирсамми деб ўйлаб қолдим. Маана, қўшининг кўр бўлса, қўзининг қис, дегани шу бўлса керак. Ёки қозонга яқин юрсанг қароси юкарми.

Кейин-кейин бу аёл қўшнимизнинг уйига хар кунни келадиган бўлди. Чунки бу вақтда Елена опа аянам қийлашиб, аўра юрадиган бўлиб қолган ва кун са-йин баттар бўлиб борарди. Баъзи ёш каттароқ қўшнларнинг айтишича, Елена опага онасидан ях-шигина давлат қолган. Елена опа уни секин-секин, киши билмас ишлатиб юрармиш. Шунинг учун ха-миша яқин еб-ичар, уйда «служанка» бормиш. Эве-лина эса коллежни битириб, қайлайди дори фир-масига ишта кириб олган, эрталаб уйқудан кеч туриб ишта ўнда кетарди-ю, кечқурун қачон кели-шини билмиб бўлмасди. Холида Эвелинадан жуда кўрқарди. Чунки у рус тилида гап-лашганига қийна-лар, Эвелина буюрган ишларни тушунмай қолар, гап-лашаётганлариди додирар, шовиб қоларди. Эве-лина баъзан қитмирлик қилиб, унинг қиймларини ташлаб юбориб ёки тозаланган уйга нимадир сочиб уни қийнар, негадир мутлақо ёқирмасди.

Бир яқинлаша кунни уларнинг уйдан шовкин эши-тида бошлади. Елена опа йнғамсизрандай бўлди. Чопиб чиқдим. Мени кўриб Елена опа қаттиқ йн-глаб юборди. Эвелина эса студла оёғини қалиштириб

столяга қўйганча нимадир деяпти. Билсамки, Эве-лина Холидани кетказиб юборган, кетказганда ҳам жуда қаттиқ теккан, ўрнига бир рус аёлни топиб қўйга-нини, унинг тилини бемалол тушуниш мумкинлигини гапирётган эди. Елена опа Холидага роса ўрганиб қолган экан.

Кейинроқ уларига бир рус аёл қатнайдиған бўлди. Елена опа кўчада унча кўринмай қўйди. Бир кун кечки пайт деразадан ҳовлига қарасам, скамейкада Елена опа ўтирибди. Олдига тушдим.

Юзи тунд. Ахволнинг сўраган бўлдим.

— Юрибман-ку. Маана, қара, хасса тутиб олдим, — деди у. Ростдан ҳам олдида ёғоч хасса бор экан, эътибор бермабман.

— Майли-да, тётя Елена, ўзингизга яхши бўпти, — дедим.

— Бу нимани билдиради, биласанми? Мен ерга анча яқинлашиб қолдим. Хадемай тиззаларим билан ҳам юраман. Кейин... тамом. Биласанми, нима? Мен Эвелинага хавас қиламан. Қара, у менга ўхшамайди. У «той-той» бўлгунча, бир оёғи қалта бўлса-я, деб, роса кўрқаман (У сўз орасида кўп марта «бिला-санми» дерди).

Мен нима жавоб қилишни билмасдим.

У гапиди давом этди.

— Биласанми, онам мени жуда ёмон кўрарди. Одамлардан яширишга уринарди. Мехмонлар олди-га чиқишини, кўчада айланишини тақислаб қўйган-ди. Мен кўп йнғалаганман.

У чўқур хўрсинди, кейин нидамай турганимни кўриб яна ўн давом этди.

— Холидани кўрмadingми?

— Йўқ. Телефон рақами йўқми?

— Кетишдан бир кун олдин телефонини йўқотиб қўвди, — деди у.

— Қараб кўраман. Топсам, олдингизга опкеламан, — дедим унга.

У жуда хурсанд бўлиб кетди.

— Сен ҳам вараки қилишини биласанми? Чебурек бор-ку.

Кечқурун вараки сомса қилиб олиб чиқдим. Елена опа яримта еди. Унча ёқмади шекилли.

— Биласанми, Холида бошқача пиширарди, — деди.

— «Брассерие»дан опкел берайми? Уларники ҳам ширин. — дедим унга ёрдам бергим келиб. У йўқ дегандай қўл сийлади.

— Уйга разм солдим. Хамаа ёқ ивирсиб ётибди.

— Ана у аёл қани? Келиптими? — деб сўрадим.

— Йўқ. Чарчаётганмиш, — деди у.

— Ҳўм. Эвелинанинг ишлари яхшими?

— Яхши. Холиданинг иш хақини беролмади. Икки кунлик. Топсанг яхши бўларди. Телефонини Эве-лина ташлаб юборган бўлса керак. Бу ахмоқ қизни нима қилсам экан? Биласанми, ўн жуда ёмон эмас. Шунчаки, шўхрок, холос.

Икки ой ўтиб Елена опа бирдан вафот этди. Улган кунни уйига кирсам, ҳамма ёқ аъдар-тўнтар бўлиб ётанди. Ўша кунни Эвелина бағримга опилиб, узок йнғлади. Кейин:

— Мин айибдор, мин айибдор, — дея тақоррлади.

Эвелина кейинроқ анча ўзарди. Уни холаси ке-либ, уйига олиб кетмоқчи бўлди. Лекин у қўнмади. Теъда она қилишини айтди. Мен унга ҳозирча ғам-қўрлик қилмоқчи бўлдим. Бироқ у менинг ёрдамимни ҳам қабул қилмади. Бир-икки ойча ўтиб биз бошқа жойга кўчдик.

Маана, ҳозир уни кўриб, ўзини танитмоқчи ҳам бўлдим, лекин нимадир йўл бермади. Унинг овози жуда ҳам ёқимли, гўбурсиз эди.

— Кеп колент, оп колент. Факат биер кун, факат биизда. Битта шампун сотиб олсангиз бешта подарка. Кеп колент, оп колент!..

Маъмура ЗОХИДОВА

ДИҚҚАТ, ЭЪЛОН!

Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги “Ислом цивилизациясининг буюк алломалари” мавзуида бадий асарлар яратиш бўйича ижтимоий буюртмалар лойиҳасини ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Республикаимиз ўзининг янги тараққиёт босқичига кирган айни кунларда Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан мамлакатни янада ривожлантириш ва модернизация қилиш, аҳоли фаровонлигини ошириш, давлатимизда тинчлик, тотувликни сақлаш, барқарор ижтимоий-иқтисодий ривожланишни таъминлаш, демократик ислохотларни изчил давом эттиришда муҳим ижтимоий мезон сифатида диний маърифат ҳамда бағрикенглик сиёсатининг аҳамиятига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Бунинг ёрқин намунаси сифатида сўнгги бир йил ичида Президентимизнинг шахсий ташаббусига кўра Ислом цивилизацияси марказининг, хадисшунослик, фикх илми, шунингдек, тасаввуф илмининг тадқиқ этилувчи бир неча махсус диний-маърифий тадқиқот марказларининг, энг муҳими, Ислом академиясининг ташкил этилгани тарихий ҳодиса бўлди, дейиш мумкин.

Шу маънода янги давр ёшларни маънавий кадрларимизга, муқаддас ислом динимизга, юртимизда яшаб ўтган буюк мутафаккир аждодларимизнинг ибратли ҳаётига ҳурмат-эҳтиром руҳида тарбиялаш, улар онгига бизга мутлақо ёт бўлган зарарли таъсирларга, хусусан, ислом никоҳидаги бузғунчи ғоялар, экстремизм, терроризмга қарши мустаҳкам маънавий иммунитетни шакллантиришга қаратилган бадий асарлар яратишни тақозо этмоқда.

Қўйилган ушбу вазифалардан келиб чиқиб, Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги юртимизда туғилиб, камол топган ва ислом дини ривожига, шунингдек, бутун башариёт маънавий камолотида улкан ҳисса қўшган буюк бобокалонларимиз, хусусан, хадис илмининг султони Имом Бухорий, Имом Термизий, Абдуҳалиқ Гиждувоний, Баҳовуддин Нақшбанд, Имом Мотуридий, Абул Муин Насафий каби улуг зотларнинг ўлмас илмий-маърифий мероси, ибратли ҳаётини ва уларнинг ислом сифатидаги бадий мукаммал образларини ҳаққоний гавдалантирувчи романларнинг яратилишига ҳисса қўлиши, муқаддас ислом динининг асл моҳиятини, унинг ривожига бобокалонларимизнинг улкан хизматларини аҳоли, айниқса, ёшлар орасида кенг ёритиш, шу билан бирга, адибларимиз, исломшунос олимлар ҳамда ёш тадқиқотчиларимизни маънавий ва моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида

“ИСЛОМ ЦИВИЛИЗАЦИЯСИНинг БУЮК АЛЛОМАЛАРИ”
мавзуида бадий асарлар яратиш бўйича ижтимоий буюртмалар
лоиҳасини эълон қилади.

Ижтимоий буюртмалар бўйича яратиладиган ижодий ишлар учун
қуйидаги талаблар кўзда тутилган:

— муқаддас Ислом динининг софлигини таъминлаш, унинг ривожига ва маънавий қадрияти юксалтиришда ўзларининг ўчмас номларини қолдирган буюк бобокалонларимиз — хадис илмининг султони Имом Бухорий, Имом Термизий, Абдуҳалиқ Гиждувоний, Баҳовуддин Нақшбанд, Имом Мотуридий, Абул Муин Насафий каби улуг зотларнинг ўлмас илмий-маърифий мероси, ибратли ҳаётини ва уларнинг ислом сифатидаги бадий мукаммал образларини юксак бадий воситалар билан акс эттирувчи романлар яратиш;

— буюк алломаларимизнинг бадий тасвирларини яратиш билан бирга ислом динининг бугунги жаҳон ҳамжамиятидаги ўрнининг муҳимлиги, инсониятни ташвишга солаётган глобал муаммоларни ҳал этишда исломий бағрикенглик ғояларининг аҳамиятини очиб бериш;

— Ислом ҳар соҳада меъёр ва мувозанатга риоя қилувчи дин экани, унинг моҳияти — инсонга ғамхўрлик, бағрикенглик, ҳукмлари — адолат, воқелиги — ҳалқпарварлик, зоҳири — илғор маданият экани;

— Ислом оламида кечаятган мураккаб ижтимоий-сиёсий жараёнларнинг асл мазмун ва моҳияти, келиб чиқиши ва оқибатларини теран таҳлил этилувчи ҳамда турли ғаразли ва бутунги террорчилик ҳолатларини ислом дини билан боғлаётган бузғунчи кушларга қарши курашга чорловчи;

— Ислом тинчлик дини экани ва у моҳиятан терроризмга мутлақо зидлиги, миллий тарбиянинг шарқона хусусияти, диний таълим тизимидаги ўзига хос тамойилларни очиб бериш;

— дунёнинг турли бурчакларида содир бўлаётган бузғунчилик ва хунрезликлар Исломдан эмаслигини тарихимиздаги алломалар ҳаётидан келтирилган турли воқеалар, вазиятларга муносабатлар асосида далиллаб берадиган;

— ўз даврида буюк бобокалонларимизнинг диний мутаассиблик, адашган оқимларнинг пуч даъволарига берган раддиялари, динимиз таълимотларини нотўғри талқин қилувчиларга жавобларини бутунги кун билан боғлаган ҳолда қизиқарли талқин этилувчи;

— муқаддас динимизнинг асл моҳиятини англаш — айрим ёшларнинг Ислом никоҳидаги бузғунчи ғоялар, экстремизм, терроризм гирдобига кириб, бузғунчи ғояларга алданиб қолишига қарши курашишда ўта муҳим омил экани;

— Ислом дини бағрикенглик тамойиллари билан ҳаммаша ҳалқлар ўртасида дўстлик, тинчлик-тотувлик ва ҳамкорликка қақариб келганини, ҳар қандай фитна ва урушларга барҳам берганини бадий образлар воситасида очиб берадиган асарлар яратиш шулар жумласидандир.

Буюртма берилган китоблар Агентлик тизимидаги нашриётлар қўшида таниқли адиблар, исломшунослар, диний арбоблар ҳамда тарихчи олимлардан иборат нуфузли хайъат томонидан баҳолашиб, нашриётларнинг ижтимоий грантлари асосида чоп этилади ва муаллифларга белгиланган тартибда қалам ҳақи берилади.

Нашриётлар ва муаллифлар ўртасида тузиладиган шартномада ижтимоий грантлар асосида яратиладиган китоб учун қалам ҳақининг маълум қисmini олдиндан тулаш ҳам кўзда тутилади.

Лойиҳада иштирок этишни хоҳловчилар диққатига!

Ижтимоий буюртмалар лойиҳасининг ташкилий ва ижодий жиҳатлари юзасидан Агентлик тизимидаги нашриётларга бевосита мурожаат қилишингиз ҳамда улар билан олдиндан шартнома тузиш тартибидида лойиҳани бажаришга киришингиз мумкин!

Агентлик тизимидаги нашриёт-матбаа ижодий уйларидаги манзиллари:

1. “Ўзбекистон” НМИУ — 100011, Тошкент, Навоий кўчаси, 30-уй.
Телефонлар: (0371) 244-87-55, 244-87-20. Факс: (0371) 244-37-81, 244-38-10;
2. “Ўқитувчи” НМИУ — 100206, Тошкент, Янгилар кўчаси, 1-уй.
Телефон: (0371) 224-10-77, 224-05-49. Факс: (0371) 224-05-61;
3. Чўпон номидаги НМИУ — 100011, Тошкент, Навоий кўчаси, 30-уй.
Телефон: (0371) 244-10-45. Факс: (0371) 244-58-55;
4. “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси” давлат илмий нашриёти — 100011, Тошкент, Навоий кўчаси, 30-уй.
Телефон: (0371) 244-34-38, 244-60-75, 244-07-47. Факс: (0371) 244-24-91;
5. Гафур Гулом номидаги НМИУ — 100123, Тошкент, Лабзак кўчаси, 86-уй.
Телефон: (0371) 241-19-28, 241-18-96. Факс: (0371) 241-82-69.

Қуръон байрами Зоминдан бошланди

► ЭЗГУЛИК ЁҒДУЛАРИ

Яқинда Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг бевосита ташаббуси билан Қуръони Карим мусобақасини ташкил этиш ғояси илгари сурилган эди. Қайд этиш керакки, шу пайтгача Қуръони Карим мусобақаси фақат диний ўқув юртлари талабалари ўртасида ўтказилар эди. Бу йилгиси ҳар йилгидан ўзгача бўлиб, 18 ёшдан 40 ёшгача бўлган барча қорилар қатнашишлари мумкин. Шу боис ҳам уни кенг тантана билан ўтказиш учун Ўзбекистон мусулмонлари идораси тезда ишга киришди. Қисқа фурсатда мусобақага қизиқиш билдирган уч ярим мингдан ортиқ иштирокчи қатнашиш учун рўйхатдан ўтди. Мусобақанинг илк ҳудудий босқичи Жиззах вилоятининг Зомин туманида бўлиб ўтди.

Биринчи ўзгача интиқлик билан кутган катта шодиёна 15 январь кўни Зомин туманидаги “Маърифат” масжидида бошланди. Эрта тонгдан Жиззах, Самарқанд ва Сирдарё вилоятларидан эркак аёл, ёш қари Қуръони Каримга сомеъ бўлишни ният қилиб келаверди. Шунингдек, минглаб юртдошларимиз бу эзгулик мусобақасини онлайн тарзда кузатиб борди. Бир-биридан гўзал овозда тиловат қилаётган қориларимизни тинглаётган томошабинлар ўзларининг муноса-

батларини “Фейсбук” тармоғи орқали ҳам изҳор қилиб туришди.

Дарҳақиқат, дунёда байрамлар, хурсандчиликлар, шодиёналар кўп. Аммо уларнинг барчаси бир тараф, бу байрамнинг шуқуҳи бир тараф бўлди. Шундай бўлиши табиийдир. Илло, Қуръони Карим инсонларни йўлга бошлайдиган, ақл юргизиб, тафаккур қилиб ўқилса, ҳидоятга чорлайдиган муқаддас китобдир. Инсон Қуръони Карим оятларини ёд олгани сари руҳи энгиллашиб, зеҳни ўткир бўлиб бораверади. Мусобақада айнан шундай бўлди: муқаддас Қуръонни ўқиганлар, тин-

гланларнинг ҳақиқатан, руҳи энгил тортиб, қалбларида титроқ турди; қўзлари ёшга тўлиб, шундай ажойиб кунларга, ана шундай файзли, тароватли мусобақаларни ўтказадиган кунларга етказгани учун Парвардигори оламга шукроналар айтиб, мусобақа ташаббускори бўлган Президентимизнинг, бу ишларга бош бўлган муфтий ҳазратларининг, ташкилотчи бўлган олим уламоларнинг ҳақларига чин кўнгилдан дуолар қилдилар. Мусобақада ҳудудий босқич ғолиблари аниқланиб, Ўзбекистон мусулмонлари идораси ҳамда ҳомийлар томонидан ташкил

этилган диплом ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар.

Байрам тадбирига айланган Қуръон мусобақаси шу тартибда бошқа вилоятларимизда ҳам давом этади. Биз сиз билан яна тўрт ой давомида Қуръони Каримнинг файзу барақасидан мана шундай баҳра олиб, завқланамиз, иншоаллоҳ. Она Ватанимиз илоҳий нурга чулғанади, одамларимизнинг қалби нурга тўлади, юзи зиёга бурканади, юртимизга барака кирди.

Ўзбекистон мусулмонлари идораси Матбуот хизмати

Улуғлар сабоғи

Ғиштдан олинган ибрат

— Сахийликни кимдан ўргандинг, — деб сўрадилар Хотам Тойдан.

— Ғиштдан ўргандим, — дея жавоб қилди.

— Ҳеч замонда ғиштдан ҳам бир нарсга ўрганиб бўларканми?

— Одамларнинг қатор туриб бир-бирига ғишт узатишларини кузатганимсан? Бир гал мен шундай ҳашарда қатнашдим. Ажиб бир ҳолдан ўзим учун ҳулоса чиқардим: қачонки қўлимдаги ғиштни узатсамгина ғишт узатишди. Узатмай, қўлда тутиб турсам, ғишт келиши ҳам тўхтади. Ҳаёл қилдим: демек, молдунё ҳам шундай. Инфоқ-эхсон чиқариб турсанг, кетмади, — дедан экан шунда Хотам Той.

Бинобарин, Тангри таоло бир инсонга мол-дунё берса, у камбағалларга, етим-есир, бева-бечораларга ёрдам бермоғи шарт. Саховат кўрсатмоқ — Яратган берган неъматнинг шукрини адо этмоқ, демек.

Ҳадиси шарифда айтилишича, берилган неъматлар учун шукр қилиш бу неъматларнинг янада зиёда бўлишига сабабдир.

Тафаккур эгалари, қалб кўзи очик инсонлар оддий ғиштдан ҳам ибрат ола билдилар.

Масаланинг муҳим жиҳати: саховат билан исрофчи бир-биридан фарқлаш керак.

Ҳазрат Навоийнинг фикрича, хайр-эхсон чинакам муҳтож одамага берилсагина сахийлик бўлади. Қорни тўққа таом ёки усти бутга либос кийдирмоқ қуёш нурига ёрдам бермоқ учун шам ёқмоқ кабилдир.

Қилган саховати учун миннатдорлик талаб қилувчи сахий эмас. Шунингдек, тила-магунча бермаган ҳам бу туйғудан маҳрумдир.

Сахийлик юксак даража. Бу мартабага ҳамма ҳам етишавермайди. Бу борада улуг аждодларимиздан ўрнак олишимиз керак.

Юсуф Товаслийнинг
“Ҳикматлар хазинаси”
китобидан

► СПОРТ

БИР ҚАДАМ ОРҚАГА, ИККИ ҚАДАМ ОЛДИНГА

Хитойда 23 ёшгача бўлган футболчилар ўртасида ўтказилаётган Осиё чемпионатида Ўзбекистон терма жамоаси чорак финал йўлланмасини қўлга киритди.

Мусобақанинг “А” гуруҳида иштирок этган терма жамоамиз 1-турда Қатар жамоасига 0:1 ҳисобида ютказиб қўйган эди. 2-турда мезбон — хитойлик тенгдошларини ҳамда сўнгги турда уммонликларни бир хил — 1:0 ҳисобида енгган вакилларимиз гуруҳда 6 очко тўплаб, иккинчи поғонани банд этинди. Бу эса китга чемпионатининг кейинги босқичига чиқиш учун жамоамизга етарли бўлди.

Шундай қилиб, Ўзбекистон терма жамоаси чемпионатнинг чорак финалида Япония терма жамоаси билан ярим финал йўлланмаси учун кураш олиб борадиган бўлди.

БАБАЯНГА ҚИЗИК КАРТОЧКА

Ўзбекистон миллий терма жамоаси собиқ бош мураббийи Самвел Бабаян Ўзбекистон футбол федерацияси Ижроия Қўмитаси Бюросининг 2018 йил 15 январдаги 3-сонли қарорига мувофиқ футболга алоқадор ҳар қандай фаолият билан шуғулланишдан умрбод четлаштирилди. Бу ҳақда УФФ расмий сайти хабар берди.

Савол туғилади, Бабаян қайси айби билан шундай жазога тортилди?

УФФ расмий сайти тарқатган хабардан маълум бўлишича, Самвел Бабаян катта қонуёнбузарликка қўл урган.

У “Пахтакор” футбол клубида фаолият олиб борган вақтида футболчиларнинг шартномаси билан боғлиқ ҳужжатларга ноқонуний ўзгартришлар қилган. Аниқланишича, у жамоа тепасига янги раҳбарият келатганидан хабар топгач, клуб билан битими 2018 йил сўнгига қадар бўлган футболчилар шартномасини 2017 йил қилиб ўзгартирган. Бундан кўзланган асосий мақсад — йил сўнгига эркин агентга айланидиган футболчиларни хорижий клубларга сотиб, моддий манфаат кўриш бўлган.

“Айнан мана шу манфаат таъсирида у мамлакатнинг бош жамоасини ҳам кўнгилдагидек бошқара олмади ҳамда футболчиларга бўлган ноҳолис муносабати сабаб, терма атмосферасига сал-

бий таъсир кўрсатди”, дейилади хабарда.

Футбол мухлисларининг ёдида бўлса, жаҳон чемпионати саралаш мусобақасида бир неча ойлаб давомида гол ура олмаган Игор Сергеев, киникарсиз ўйинлари билан (айниқса, Жанубий Корея билан сафардаги ўйини) мухлисларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлган дарвозабон Александр Лобанов каби футболчиларни (улар “Пахтакор” аъзолари эди) Бабаян мунтазам равишда майдонга тушириб келди. Бунинг сабаби УФФнинг мазкур баёнотида кейин анча ойдлинди.

“Самвел Бабаян термага номзодларни саралаб олишда асосан ўзига маълум футболчилар билангина ишлаган ҳамда барча клубларга тенг муносабатда бўлмаган, — дейилади мазкур баёнотда. — Шунингдек, тажрибали мураббий ҳамда мутахассисларнинг фикр ва тавсияларини инобатга олмаган”.

Яна бир иқтибос: “Маълум бир футболчиларни хориж клуб-

ларига сотиш ва моддий манфаат кўриш мақсадида, гарчи уларнинг савияси талабга жавоб бермаса ҳам, доимий равишда муҳим ўйинларда миллий терма жамоанинг асосий таркибидида майдонга туширишни оқлаш қилинган. Айниқса, бу каби ишлар бош жамоа натижаларига салбий таъсир кўрсатса”.

Шунингдек, Самвел Бабаяннинг четлатилишига асосий сабаблардан яна бири сифатида унинг “2018 йили Жаҳон Чемпионатининг саралаш ўйинлари давомида тартиб-интизомни йўлга қўймагани, футболчиларнинг жисмоний ҳолатини назорат қилмагани ва уларни ўз ҳолига ташлаб қўйгани, ишга масъулиятсизларча ёндашиб, ўзбек футболининг юзи бўлган миллий жамоа даражасини тушириб юборгани” келтирилади.

Элмурод
МАҲМАРАЙИМОВ